

Jegyzőkönyvi kivonat

Tiszaföldvár Város Önkormányzat Képviselő-testületének
2011. április 28-án tartott testületi ülésének jegyzőkönyvéből

**Tiszaföldvár Város Önkormányzat Képviselő-testületének
171/2011. (IV.28.) határozata
a 2010. évi gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatok ellátásáról
szóló átfogó beszámoló elfogadásáról**

1. Tiszaföldvár Város Önkormányzata Képviselő-testülete a 2010. évi gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatok ellátásáról szóló beszámolót a mellékelt tartalommal elfogadja.
2. Tiszaföldvár Város Önkormányzata Képviselő-testülete a beszámoló alapján megállapítja, hogy a városban végzett gyermekvédelmi és gyermekjóléti feladatok ellátása a jogszabályok szerint, megfelelő színvonalon történik.

3. Erről értesülnek

Tiszaföldvár Város Polgármestere – Helyben,
Tiszaföldvár Város Önkormányzatának Jegyzője – Helyben,
Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Kormányhivatal Szociális és Gyámhivatala (az
Igazgatási Osztály útján)
Polgármesteri Hivatal Igazgatási Osztálya – Helyben,
Városi Gyámhivatal Vezetője – Helyben,
Egyesített Szociális Intézmény Vezetője – Helyben
A beszámolóban megjelölt intézmények vezetői

K.m.f.

Hegedűs István
polgármester sk.

Hajós Attiláné Dr. Szlama Katalin
címetes főjegyző sk.

A kivonat hitelül:
Tiszaföldvár, 2011. május 11.

/:Bagdán Timea:/
jegyzőkönyvvezető

BESZÁMOLÓ

TISZAFÖLDVÁR VÁROS ÖNKORMÁNYZATA KÉPVISELŐ-TESTÜLETÉNEK ÁTFOGÓ ÉRTÉKELÉSE A 2010. ÉVI GYERMEKJÓLÉTI ÉS GYERMEKVÉDELMI FELADATAI ELLÁTÁSÁRÓL

2011. március 31.

A beszámolót összeállították:

*Gálik András
Katonáné Basa Erzsébet
Némethné Fehér Gabriella
Pesti Melinda
Dr. Parti Csilla*

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETÉS	1
1. A TELEPÜLÉS DEMOGRÁFIAI MUTATÓI , KÜLÖNÖS TEKINTETTEL A 0-18 ÉVES KOROSZTÁLY ADATAIRA	3
2.1. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény	5
2.2. A rendkívüli gyermekvédelmi támogatás	8
2.3. Az óvodáztatási támogatás	8
2.4. Gyermekétkeztetés megoldásának módjai, kedvezményben részesülőkre vonatkozó statisztikai adatok	10
3. AZ ÖNKORMÁNYZAT ÁLTAL BIZTOSÍTOTT SZEMÉLYES GONDOSKODÁST NYÚJTÓ ELLÁTÁSOK BEMUTATÁSA	11
3.1. Személyi – tárgyi feltételek.....	12
3.2. Az alapellátás biztosításának módja.....	12
3.3. Családgondozás, különösen a védelemben vétellel kapcsolatos tapasztalatokról.....	13
3.4. Jellemző problémák.....	13
3.6. Tapasztalatok a családon belüli erőszak, gyermekbántalmazás helyzetéről	17
3.7. A családjukból kiemelt gyermekek szüleinek gondozása	18
3.8. Várandós anyák gondozása	19
3.9. A jelzőrendszer tagjaival történő együttműködés tapasztalatai	19
3.10. A Szolgálat egyéb tevékenysége	21
3.11. A gyermekek napközbeni ellátásának, illetve a gyermekek átmeneti nevelésének biztosítása	21
4. JEGYZŐI HATÁSKÖRBEN TETT GYÁMHATÓSÁGI INTÉZKEDÉSEK	22
4.1. A feladatellátás személyi, tárgyi feltételei	22
4.2. Védelemben vettek száma, a védelemben vétel okai, felülvizsgálatok eredménye	22
4.3. Ideiglenes hatályú elhelyezések száma, okai, gyámhivatali felülvizsgálat eredménye	25
4.4. Jegyzői hatáskörben történt egyéb intézkedések.....	25
5. A VÁROSI GYÁMHIVATAL HATÓSÁGI INTÉZKEDÉSEIRE, FELADATAIRA VONATKOZÓ ADATOK	25
5.1. A gyermekek védelme érdekében tett intézkedések	26
5.2. A pénzbeli támogatásokkal kapcsolatos eljárások	26
5.3. A gyermek családi jogállásának rendezése	26
5.4. Az örökbefogadással kapcsolatos eljárások	26

5.5. Perindítással kapcsolatban tett intézkedések.....	26
5.6. A szülői felügyeleti joggal kapcsolatban tett intézkedések.....	26
5.7. A gyámsággal és gondnoksággal kapcsolatos ügyek.....	27
5.8. A vagyonkezeléssel kapcsolatos adatok.....	27
5.9. A városi gyámhivatal nyilvántartásai.....	27
6. A FELÜGYELETI SZERVEK ÁLTAL GYÁMCHATÓSÁGI, GYERMEKVÉDELMI TERÜLETEN VÉGZETT SZAKMAI ÉS HATÓSÁGI ELLENŐRZÉSEK TAPASZTALATAI, A MEGÁLLAPÍTÁSOK BEMUTATÁSA.....	28
7. JÖVŐRE VONATKOZÓ JAVASLATOK, CÉLOK MEGHATÁROZÁSA A GYVT. ELŐÍRÁSAI ALAPJÁN.....	29
7.1. A jelenlegi legsúlyosabb gyermekvédelmi, -jóléti problémák Tiszaföldváron.....	29
7.2. A problémák főbb feltárt okai.....	31
7.2.1. Környezeti okok.....	31
7.2.2. Anyagi okok.....	32
7.2.3. Egészségügyi, életvezetésből adódó okok.....	32
7.2.4. A gyermek magatartásában, személyiségfejlődésében rejlő okok.....	33
7.2.5. Kulturális különbségekből adódó okok.....	33
7.3. A problémák alapján meghatározott legfontosabb célok, eszközök azok megoldására és javaslatok a jövőre vonatkozóan.....	33
8. BŰNMEGELŐZÉSI PROGRAM FŐBB PONTJAINAK BEMUTATÁSA, VALAMINT A GYERMEKKORÚ ÉS A FIATALKORÚ BŰNELKÖVETŐK SZÁMÁNAK AZ ÁLTALUK ELKÖVETETT BŰNCSELEKMÉNYEK SZÁMÁNAK, A BŰNELKÖVETÉS OKAINAK BEMUTATÁSA.....	37
8.1 Tiszaföldvár Város Közbiztonsági és Bűnmegelőzési Konceptiója.....	37
8.2. Tapasztalatok a fiatalkori és gyermekkori bűnelkövetésről.....	37
9. A TELEPÜLÉSI ÖNKORMÁNYZAT ÉS A CIVIL SZERVEZETEK KÖZÖTTI EGYÜTTMŰKÖDÉS, A CIVIL SZERVEZETEK RÉSZVÉTELE A GYERMEKJÓLÉTI SZOLGÁLTATÁSOK ELLÁTÁSÁBAN.....	47
ÖSSZEFOGLALÁS.....	48
FÜGGELÉK.....	49

„... . Gyermekeitek általatok érkeznek, de nem belőletek.
És bár veletek vannak, nem birtokolhatjátok őket.
Adhattok nekik szeretetet, de gondolataitokat nem adhatjátok.
Mert nekik saját gondolataik vannak.
Testüknek adhattok otthont, de lelküknek nem.
Mert az Ő lelkük már a holnap házában lakik, ahová ti
nem látogathattok el, még álmaidokban sem.
Próbálhattok olyanná lenni, mint ők, de ne próbáljátok olyanná tenni őket, mint ti vagytok.
Mert az élet sem halad visszafelé, s nem reked meg a tegnapi.
Ti vagytok az új, melyről gyermekeitek eleven nyílként röppennek el.”

(Kahlil Gibran)

BEVEZETÉS

A gyermekvédelem sokszínű, átfogó és komplex tevékenység, amit az is bizonyít, hogy fogalmát többféle megközelítésből definiálják:

„...a gyermek- és ifjúsájjóléti gondozás: a család, a hatóság, és a társadalom által fogantatva vett azon intézkedések és általuk alkalmazott berendezések összessége, amelyek a fiatalkorúak gazdasági, testi, szellemi és erkölcsi javának előmozdítását célozzák a megszületéstől az önjogúság eléréséig.”¹

„A gyermekvédelem hatáskörébe lényegében beletartozik a gyermek születésétől felnőtté válásáig minden, ami az ő érdekében vele és körülötte, a családban, az óvodában, az iskolában, a munkahelyen, illetve a társadalom bármely területén történik. Szűkebben értelmezve a gyermekvédelem hatáskörébe csak az állam különleges védelemre szoruló árva, félárva, környezetében nevelhetetlenné vált vagy veszélyeztetett helyzetbe került, züllés veszélyének kitett, elhagyott, lelkileg sérült gyermekek védelme, nevelése tartozik.”²

„A gyermekvédelem fogalmát többféle értelemben használjuk. Leggyakrabban és legáltalánosabban azt a speciális gyermekvédelmi tevékenységet értjük alatta, ami az elárvult, elhagyott vagy vészhelyzetben lévő gyermek, fiatalkorú felkarolására, pártfogására, védelmére irányul. A speciális gyermekvédelem csupán része a tágabb tartalmú általános gyermek- és ifjúságvédelemnek, amely kiterjed a gyermek, a fiatalok szocializációjában szerepet játszó intézményekre - mint a család, az iskola, az ifjúsági szervezetek, stb. - felőleli a gyermek, az ifjúság fizikai, szellemi, erkölcsi, valamint munkára nevelésének valamennyi területét.”³

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló – többször módosított – 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.) 14. §-a értelmében a gyermekek védelme a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítésére, veszélyeztetettségének megelőzésére és megszüntetésére, valamint a szülői vagy más hozzátartozói gondoskodásból kikerülő gyermek helyettesítő védelmének biztosítására irányuló tevékenység. A gyermek védelmét pénzügyi, természetbeni és személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások, illetve gyermekvédelmi szakellátások, valamint a törvényben meghatározott hatósági intézkedések biztosítják. A gyermekvédelmi rendszer működtetése állami és önkormányzati feladat.

¹ Csorna, K.: A szociális gyermekvédelem rendszere, Bp, 1929, 8. old.

² Szülők Kislexikona, Kossuth, Bp, 1966

³ Hanák, K.: Társadalom és gyermekvédelem, Akadémiai Kiadó, Bp, 1983, 15. old.

A Gyvt. 96. § (6) bekezdése alapján a helyi önkormányzat a gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatainak ellátásáról minden év május 31. napjáig átfogó értékelést készít.

A gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló – többször módosított – 149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Rendelet) 170/A. §-a, illetve a Rendelet 10. számú melléklete tartalmazza az átfogó értékelés tartalmi követelményeit.

Ennek megfelelően készült el a beszámoló a 2010. évi gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatok ellátásáról.

A beszámoló komplex módon tartalmazza a jegyzői gyámhatóság, a városi gyámhivatal, a Gyermekjóléti Szolgálat gyermekjóléti és gyermekvédelmi tevékenységét. A beszámoló alapját a gyámügyi hatósági feladatok ellátásának tapasztalatai és statisztikai, felügyeleti ellenőrzések eredményei, továbbá az Egyesített Szociális Intézmény Gyermekjóléti Szolgálata beszámolója képezik. A minél átfogóbb beszámoló elkészítése érdekében megkerestük a gyermekvédelmi jelző rendszer tagjait – az általános iskolákat, a középiskolát, a bölcsődét és óvodákat, valamint a rendőrséget, az egyházak és két ifjúsági civil szervezet képviselőit is. Ennek értelmében, a beszámoló elkészítésében aktívan közreműködtek az alábbi intézmények vezetői, munkatársai:

- Tiszaöldvár Város Polgármesteri Hivatal
- Városi Bölcsőde
- Kossuth úti Óvoda
- Belterületi Óvoda
- Homoki Óvoda
- Papp Bertalan Ószőlői Általános Iskola
- Kossuth Lajos Általános Iskola
- Homoki Általános Iskola
- Hajnóczy József Gimnázium, Humán Szakközépiskola és Kollégium
- Egyesített Szociális Intézmény Gyermekjóléti Szolgálata
- Szolnoki Rendőrkapitányság, Bűnmegelőzési és Értékelő Alosztály
- Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Igazságügyi Hivatal (2011-től a Kormányhivatal Igazságügyi Szolgálata)
- Városi Könyvtár
- Művelődési Ház
- Védőnői Szolgálat

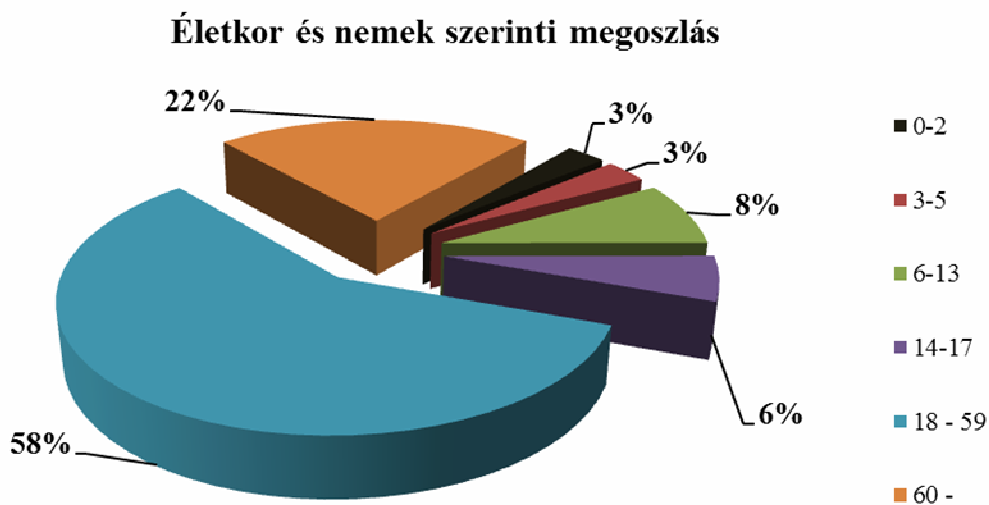
A beszámoló a Rendeletben meghatározott tartalmi követelmények szerint épül fel, felhasználva összeállításánál a fenti intézmények, szervezetek hasznos tájékoztató információit. A 2010-es év adatain és tapasztalatain kívül a beszámoló felvázolja a korábbi és a várható tendenciákat és megoldási alternatívákat is igyekszik felmutatni a felmerült problémák kezelésére.

1. A TELEPÜLÉS DEMOGRÁFIAI MUTATÓI , KÜLÖNÖS TEKINTETTEL A 0-18 ÉVES KOROSZTÁLY ADATAIRA

A hivatalos adatok szerint Tiszaföldvár állandó népességszáma a 2010. december 31-i állapotnak megfelelően: 11.624 fő, amely a tavalyi kismértékű lakosságszám-emelkedést követően 154 fővel kevesebb az egy évvel ezelőtti adatnál. A lakosságszám több év távlatát tekintve még mindig egyértelmű csökkenő tendenciát mutat.

A település állandó népességszámának korcsoportos bontása az alábbiak szerint alakult:

életkor	férfi	nő	összesen
0 - 2	162	163	325
3 - 5	188	161	349
6 - 13	497	438	935
14 - 17	349	299	648
18 - 59	3455	3295	6750
60 -	1029	1588	2617
Összesen:	5680	5944	11624

2. AZ ÖNKORMÁNYZAT ÁLTAL NYÚJTOTT PÉNZBELI, TERMÉSZETBENI ELLÁTÁSOK BIZTOSÍTÁSA

A Gyvt. határozza meg a gyermekek védelmének rendszerét, és egyidejűleg felhatalmazza a települési önkormányzatot a rendeletalkotásra, mely szabályozza az önkormányzat által pénzben és természetben biztosított gyermekvédelmi ellátások formáit, feltételeit, azok igénybevételének és érvényesítésének módját, szervezeti kereteit, az eljárási és jogosultsági szabályokat, valamint a személyes gondoskodást nyújtó alapellátásokat.

A Gyvt. szerinti pénzbeli és természetbeni ellátások:

- a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény,
- az óvodáztatási támogatás
- a rendkívüli gyermekvédelmi támogatás,
- a gyermektartásdíj megelőlegezése,
- az otthonteremtési támogatás,
- a kiegészítő gyermekvédelmi támogatás.

A személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekjóléti alapellátások:

- a gyermekjóléti szolgáltatás,
- a gyermekek napközbeni ellátása,
- a gyermekek átmeneti gondozása.

A személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekvédelmi szakellátások:

- az otthont nyújtó ellátás,
- az utógondozói ellátás,
- a területi gyermekvédelmi szakszolgáltatás.

A gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedések:

- a védelembe vétel,
- a családbafogadás,
- az ideiglenes hatályú elhelyezés,
- az átmeneti nevelésbe vétel,
- a tartós nevelésbe vétel,
- a nevelési felügyelet elrendelése,
- az utógondozás elrendelése,
- az utógondozói ellátás elrendelése.

A fentiekben leírtak figyelembe vételével Tiszaföldvár Város Önkormányzata Képviselő-testülete a gyermekvédelem helyi szabályairól szóló - többször módosított - 56/2003. (XII. 30.) ÖR. számú rendeletében szabályozta a hatáskörébe tartozó pénzbeli és természetbeni ellátások részletes szabályait.

2.1. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény

Immáron 5 éve, hogy bevezetésre került a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény, melyet a Gyvt. és a Rendelet szabályoz.

A kedvezményre való jogosultságot a gyermeket gondozó család egy főre jutó jövedelme, valamint vagyoni helyzete együttesen határozza meg.

A jövedelemhatár

- családban élőknel a mindenkori öregségi nyugdíjminimum 130%-a, mely 2010-ben 37.050,- forint,
- egyedülállóknál, tartós beteg gyermekeknél, valamint nagykorúaknál 140%, mely 2010-ben 39.900,- forint volt.

A vagyon egy főre jutó értéke nem haladhatja meg a gyermeket gondozó családban külön-külön számítva az öregségi nyugdíj legkisebb összegének húszszorosát, mely 2010-ben 570.000,- forint, vagy együtt számítva az öregségi nyugdíj legkisebb összegének hetvenszerezését, mely 2010-ben 1.995.000,- forint volt.

Nem minősül vagyonnak az az ingatlan, amelyben a szülő vagy a tartásra köteles más törvényes képviselő életvitelszerűen lakik, az a vagyoni értékű jog, amely az általuk lakott ingatlanon áll fenn, továbbá a mozgáskorlátozottságra vagy tartós betegségekre tekintettel fenntartott gépjármű.

A vagyoni helyzet vizsgálata során nem tekinthető hasznosítható ingatlannak különösen a forgalomképtelen, az elidegenítési tilalom alatt álló és - kivéve, ha a hasznélvezeti jog jogosultja a gyermek vagy a vele közös háztartásban élő közeli hozzátartozó - a hasznélvezeti joggal terhelt ingatlan.

A gyermek részére a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságot – mely természetbeni ellátás – az illetékes települési önkormányzat jegyzője állapítja meg egy évre, mely a következőket tartalmazta 2010. évben:

- normatív kedvezmény gyermekétkeztetésben: bölcsődés, óvodás és a nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő 1-7. évfolyamon tanuló számára az étkezés ingyenes, 8. évfolyamtól pedig 50%-os a támogatás mértéke;
- normatív kedvezmény iskolai tankönyvvásárlás esetén (12.000,- forint/fő);
- továbbá akinek a jogosultsága a tárgyév július 1., illetve november 1. napján fennáll, pénzübeli támogatásban részesül, melynek gyermekenkénti összege 2010. évben 5.800,- forint.

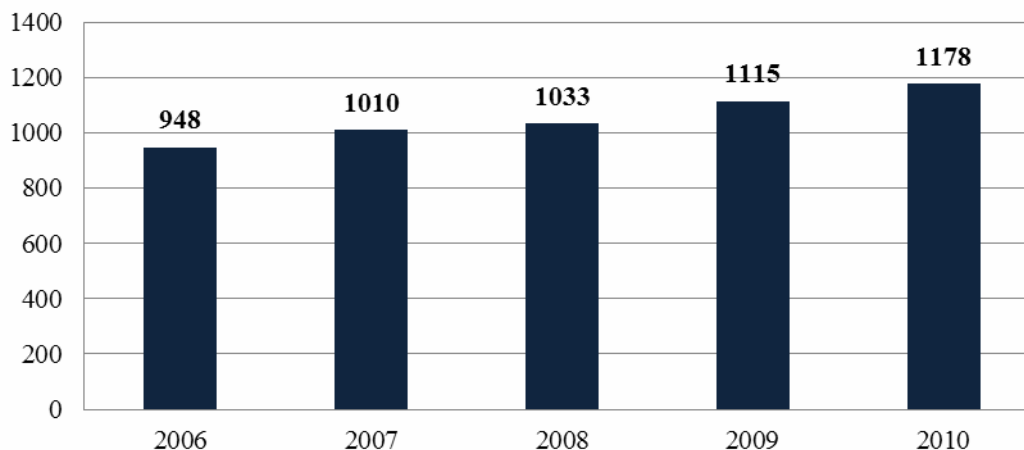
A fent felsorolt ellátások közül az étkeztetettek köre bővült az előző évekhez hasonlóan: az általános iskolában 2010. január 1. napjától már a 7. évfolyamos tanulók is ingyen étkezhetnek az intézményben. Sajnos a pénzübeli támogatás összege a 2009. évhez képest nem változott.

A pénzübeli támogatás (július és november hónapban 5.800,- forint gyermekenként) teljes összege az államot terheli, mely 2010. évben 13.670.600,- forint volt.

Míg 2009. évben 573 család 1115 gyermeke részesült rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben, addig 2010. évben 613 család 1178 gyermeke kapta meg a jogosultságot.

Újabb 40 család és 63 gyermek került olyan anyagi helyzetbe, mely rákényszerítette a szülőket az ellátás igénybevételére.

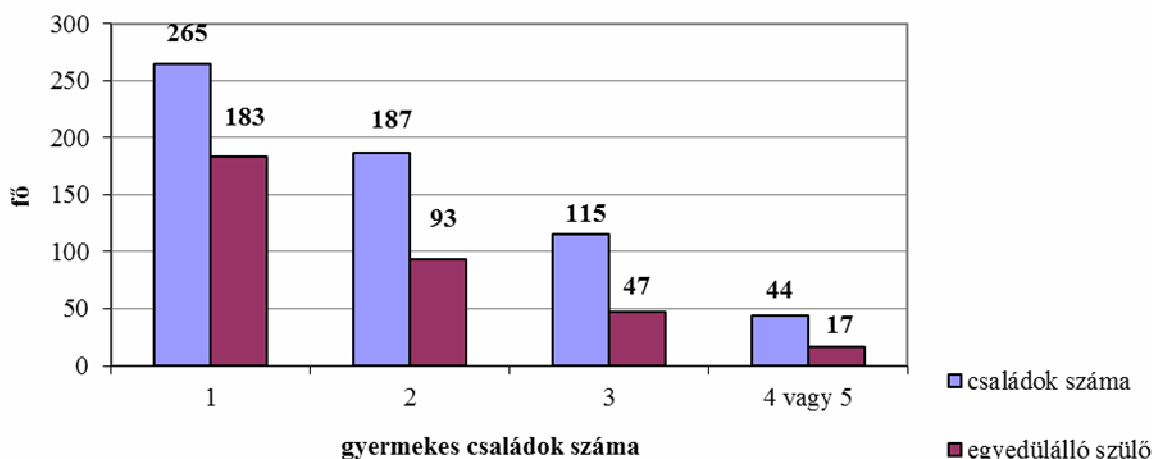
Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők számának alakulása

Ennek oka lehet többek között a munkanélküliség folyamatos növekedése. Ezt a tényt támasztja alá az új kérelmezők között egyre nagyobb hányadban előforduló álláskeresői ellátásban részesülők száma. A család jövedelmi helyzetében tartós romlás lépett fel, így az önkormányzat által nyújtott ellátásokra való jogosultsági lehetőség kiszélesedik számukra.

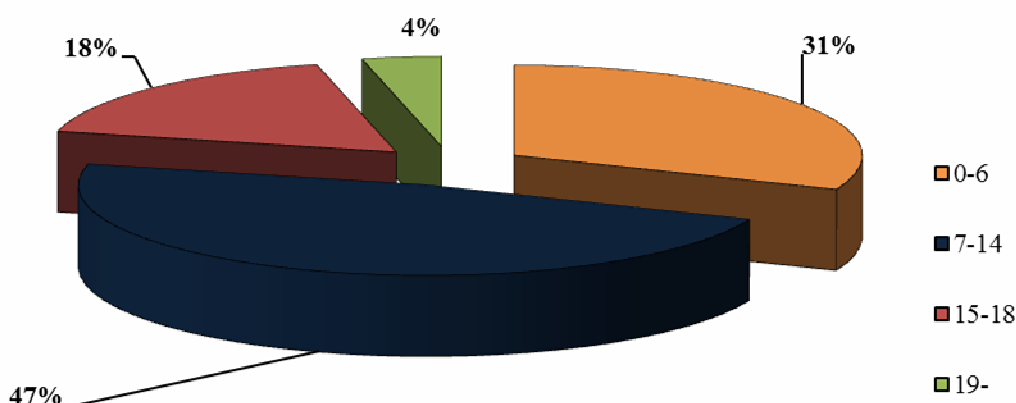
A növekvő tendencia évről évre folyamatos.

Kedvezményben részesült családok és egyedülállók aránya

Mint ahogy a fenti diagram mutatja, még mindig többségben vannak az egy-, illetve kétgyermekes családok a három-, vagy többgyermekes családokhoz képest. Az egyedülálló szülők aránya is folyamatosan nő, a 613 családból mintegy 340 családban (44,6%) egyedül neveli a szülő a gyermekét, gyermekeit.

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermekek aránya kor megoszlás szerint 2010. évben

Továbbra is a 7-14 éves korosztályból részesülnek a legtöbben kedvezményben, ez az összlétszám 55 százaléka. A nagykorú gyermekek száma 9 fővel növekedett. Ez meglepően magas a korábbi években tapasztalt 1-2 főhöz viszonyítva. Ők az a korosztály, mely a legkevésbé tudja kihasználni a kedvezmény adta lehetőségeket, főleg ha felsőfokú oktatási intézmény hallgatói. A felvételinél továbbra is többletpontot jelent, ha a jelentkező középiskolai tanulmányai alatt rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesült. Erről szóló igazolás 9 esetben került kiadásra.

Az egy főre jutó családi jövedelem alapján sajnos még mindig drasztikusan magas azon családok száma, akiknél az egy főre jutó jövedelem 14.250 - 28.500,- forint közötti intervallumba esik. A legtöbb család az önkormányzat által folyósított rendelkezésre állási támogatásban (2011-től bérpótló juttatásban), illetve családi pótlékban és valamilyen gyermekgondozási támogatásban részesült csupán.

Az év folyamán összesen 38 alkalommal került elutasításra kérelem, melynek okai a következők:

- egy főre jutó jövedelem miatt: 27 alkalommal,
- vagyon miatt: 2 alkalommal,
- eljárás megszüntetése: 9 alkalommal.

Az eljárás megszüntetése során a beadott kérelem elutasításra került, mivel a szülő túl korán adta be kérelmét (a lejárát előtt 3 hónappal már benyújtható az új kérelem a jogosultság meghosszabbítása céljából).

A tapasztalatok alapján összefoglalva kimutatható, hogy az ellátottak köre évről évre nő. A kedvezményben évek óta részesülő szülők már jól ismerik az ellátás típusát, jellegét, fontosságát. Azonban még mindig vannak olyan szülők, akik rendszeresen elfelejtik a kedvezmény lejáratát, vagy nem mutatja be a határozatot a nevelési-oktatási intézmény kompetens személyének, ilyenkor a térítési díj fizetésekor szembesül mulasztásával.

Ezen problémákat kiküszöbölve az intézménnyel kialakított folyamatos kapcsolattartásnak, kétoldalú kommunikációnak köszönhetően rendszeresen pontosításra kerül az ellátottak névsora.

Az egyre nehezebb anyagi helyzet miatt még több szülőnek keletkezik térítési díjhátraléka a nevelési-oktatási intézménnyel szemben. Évek óta bevett és jól működő szokás, hogy a szülő nyilatkozata alapján a pénzbeli támogatás összegéből levonásra kerül a díjhátralék. Ezekben az esetekben a támogatás csak egy részét kapja meg a szülő, bár sajnos mindig van olyan eset is, mikor a pénzbeli támogatás teljes egésze kerül felhasználásra a díjhátralék kiegyenlítésére.

2.2. A rendkívüli gyermekvédelmi támogatás

A helyi rendelet alapján rendkívüli gyermekvédelmi támogatás pénzben és természetben állapítható meg a gyermeknek, ha a gyermeket gondozó család időszakosan létfenntartási gondokkal küzd vagy létfenntartását veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került. A rendelet meghatározza azokat az élethelyzeteket, amelyek bekövetkezése esetén nyújtható a **pénzbeli ellátás**:

- aki átmeneti, vagy tartós nevelésbe vétel hatálya alatt áll és a támogatás a családjával való kapcsolattartás érdekében szükséges,
- akinek az előzőekben leírt nevelésbe vétele megszűnését követően a támogatásra a családba való visszahelyezés érdekében van szüksége,
- aki 10 napot meghaladó időtartamú kórházi kezelésre szorul,
- akinek egyik vagy mindkét szülője elhalálozott és a gyermek ellátatlan marad.

A **természetbeni rendkívüli gyermekvédelmi támogatás** a tankönyvvásárlást könnyíti meg a szülők számára. A támogatást közvetlenül az oktatási intézmény kapja meg, így biztosított, hogy a támogatás a kívánt célt érje el. Továbbra is problémát jelentett a különböző nevelési-oktatási intézmények számára az átutalt támogatás fogadása, elkülönítése.

2010. évben rendkívüli gyermekvédelmi támogatás 136 családban mintegy 188 gyermek részére összesen 599.465,- forint összegben került megállapításra az alábbiak szerint:

- kapcsolattartásra, kórházi kezelésre: 14 gyermek 15 alkalommal 58.500,- forint,
- tankönyvtámogatás: 174 gyermek 540.965,- forint.

A 2009. évi adatokhoz képest 24 százalékkal csökkent a támogatásban részesülő gyermekek száma, mivel kérelmet is kevesebben adtak be, a kifizetett támogatások összege ezzel párhuzamosan 26 százalékkal csökkent. A nehéz anyagi helyzet miatt egyre több szülő választja az ingyenesen nyújtott tartós tankönyv lehetőségét, így többnyire „csak” a munkafüzeteket és az idegen nyelvű tankönyveket, munkafüzeteket kell kifizetnie a szülőnek. Ezeknek az összegét az állami támogatás lefedti.

Az év folyamán nem került elutasításra egy kérelem sem.

2.3. Az óvodáztatási támogatás

Kutatások azt igazolják, hogy minél korábban kezdi meg a gyermek az „óvodába járást”, annál nagyobb esélye van arra, hogy sikeresen kezdje meg az iskolai tanulmányait. A közoktatásról szóló törvény megteremti annak lehetőségét, hogy minden gyermek felvételt nyerjen az óvodába. Az óvodai nevelésben való részvétel szülői döntésen múlik mindaddig, ameddig a gyermek nem lép az ötödik életévébe. Ettől az évtől kezdődően ugyanis a nevelési év első napjától kezdődően a szülőnek gyermekét be kell íratni az óvodába. Azoknál a gyermekeknél azonban, ahol a szülők iskolai végzettsége alacsony, indokolt, hogy a gyermek lehetőség szerint már három éves korában óvodába járjon. A törvény támogatási rendszerrel ösztönzi a szülőket arra, hogy gyermeküket minél korábbi életkorban beírassák az óvodába.

Az óvodáztatási támogatás 2009. január 1. napjától kérhető, melynek szabályait a Gyvt.-ben és a Rendeletben fektették le.

A települési önkormányzat jegyzője annak a szülőnek állapít meg óvodáztatási támogatást,

- akinek gyermeke halmozottan hátrányos helyzetű (rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül és szüleinek legmagasabb iskolai végzettsége 8 általános),
- aki gyermekét legkésőbb annak az évnek a végéig íratta be az óvodába, melyben a negyedik életévét betöltötte,
- aki gondoskodik gyermeke rendszeres óvodábajárásáról, azaz gyermeke napi 6 óránál többet tartózkodik az óvodában és az igazolt és igazolatlan hiányzásának száma nem éri el a munkanapokra eső óvodai nevelési napok számának 25%-át.

Az óvodáztatási támogatás a kérelem benyújtásának napjától jár a jogosultsági feltételek együttes fennállásáig. A támogatás jellege pénzbeli, mely június és december hónapban kerül kifizetésre. Ha a szülő 2009. január 1. napja előtt íratta be a gyermekét az óvodába, akkor első és további alkalommal 10.000,- forint illeti meg. Amennyiben a gyermek 2009. január 1. napja után került beíratásra, akkor első alkalommal 20.000,- forint, továbbiakban 10.000,- forint kerül kiutalásra a szülő részére.

A 2010. év folyamán 59 gyermek szülőjének került folyósításra óvodáztatási támogatás, melynek éves összege 770.000,- forint volt. Ezen összeg teljes mértékben az államot terheli. Egy esetben utólag visszafizetésre került a kiutalt összeg, mivel azt a szülő jogosulatlanul és rosszhiszeműen vette igénybe.

A 2010. évben 29 gyermek szülőjének utaltunk első alkalommal támogatást, összesen 18 esetben került elutasításra kérelem, melyből 15 alkalommal az elutasítás oka a hiányzások 25 százalékos mértékének meghaladása. A hiányzás oka többnyire két tényezőből áll össze. Az egyik a gyermekek idült megbetegedései, a másik azon tényből fakad, hogy a szülők nyáron nem viszik gyermeküket – anyagi okokból – óvodába annak ellenére, hogy az intézmény nyitva van.

A rendszeres óvodába járás feltételeinek megvalósulását minden folyósítás előtt ellenőrzi a jegyző. A hiányzásokról szóló igazolás alapján megvizsgálja, hogy a feltételek együttesen és maradéktalanul fennállnak-e. A 2010. évben összesen 11 gyermek esetében került megszüntetésre az óvodáztatási támogatás a 25 százalékot meghaladó hiányzás miatt.

Előző évben 7 szülőnek kellett a támogatást megszüntetni azon egyszerű okból, hogy gyermeke elérte az iskolaérettséget és közoktatási intézménybe került felvételre, azaz megszűnt az óvodai nevelése.

Ezen ellátás vonatkozásában a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Főügyészség tartott ellenőrzést hivatalunknál. A vizsgálat célja annak megállapítása volt, hogy az óvodáztatási támogatás ténylegesen segíti-e a gyermekek fejlődését, a jogosultsági feltételek megállapításakor, valamint folyósításakor, megszüntetésekor a jegyző eljárásai megfelelnek-e a vonatkozó jogszabályoknak.

A főügyészség megállapította, hogy a vizsgált eljárásokban – 2009. január 1. napját követően indult és jogerősen befejeződött ügyek – a jegyző által hozott határozatok megalapozottak, törvényesek voltak.

2.4. Gyermekétkeztetés megoldásának módjai, kedvezményben részesülőkre vonatkozó statisztikai adatok

A gyermekek napközbeni ellátásaként a családban élő gyermekek életkorának megfelelő nappali felügyeletét, gondozását, nevelését, foglalkoztatását és étkeztetését kell megszervezni azon gyermekek számára, akiknek szülei, nevelői, gondozói munkavégzésük, munkaerő-piaci részvételt elősegítő programban, képzésben való részvételük, betegségük vagy egyéb ok miatt napközbeni ellátásukról nem tudnak gondoskodni. Gyermekek napközbeni ellátása megszervezhető – a gyermekek életkorának megfelelően – különösen bölcsődében, a Köznevelési törvény hatálya alá tartozó óvodában, iskolai napköziben.

Az önkormányzat a gyermekétkeztetést a köznevelési intézmények, illetve a bölcsőde útján a gyermekek napközbeni ellátása keretében biztosítja. Az önkormányzat az Elamen Kereskedelmi és Vendéglátó Zrt. útján oldja meg a gyermekek étkeztetését. A bölcsőde vezetője úgy ítéli meg, hogy a szolgáltató a gyermekétkeztetés szabályait maximálisan betartja, biztosított a kisgyermek számára a megfelelő mennyiségű és minőségű táplálék, mely egészséges fejlődésüket elősegíti. Óvodai tapasztalatok szintén azt támasztják alá, hogy az étkeztetés során figyelembe veszik a gyermekek életkori sajátosságait. Sőt több esetben elmondható, hogy a gyermekek csak az intézményben kapnak meleg ételt, reggel éhesen érkeznek az óvodába, sok esetben a vacsora és a reggeli kimarad az otthoni étrendjükből. Az általános iskolákban megfigyelhető tendencia, hogy csökken azok száma, akik teljes összegű, vagy 50%-os térítési díj mellett veszik igénybe a szolgáltatást, az étkezők zöme nem fizet térítési díjat. Az általános iskolai étkeztetés megfelelő, ezzel kapcsolatos kifogások nem voltak a tavalyi év során. A kétfogásos ebédet kiegészíti a savanyúság (uborka, répa-alma saláta, káposztasaláta, savanyú káposzta). Hetente 2-3 alkalommal kapnak a gyerekek édességet (Túró Rudi, piskótatekerics), illetve heti rendszerességgel gyümölcsöt (alma, mandarin, banán). Az ételsor változatos, sokszor van főzelékféle, de müzli és például pogácsa is. Egy cukorbeteg gyermek részére az Elamen Zrt. az ebédet külön biztosítja. Negatív kritikaként mondható el, hogy egyes ételek túl zsírosan készülnek (pl.: paprikás krumpli, levesek), amit a gyermekek nem szívesen fogyasztanak el. A kollégium esetében merülnek fel mennyiségi kifogások, ugyanis a reggelire kapott étel nem fedezi az adott életkorú gyermekek energiaigényét. Előfordult 2010-ben is, hogy nem mindig az étlapon feltüntetett ételek kerültek elkészítésre.

A személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátás keretében biztosított gyermekek napközbeni ellátásáért térítési díjat kell fizetni. A gyermekek napközbeni ellátása intézmény térítési díjának alapja az élelmezés nyersanyagköltségének egy ellátottra jutó összege. A személyi térítési díjat az intézményvezető a nyersanyagköltség napi összeg általános forgalmi adóval növelt összegének és az igénybe vett étkezési napok számának szorzatával állapítja meg. A személyi térítési díjat azonban a Gyvt.-ben meghatározott normatív kedvezmények figyelembe vételével kell meghatározni. Gyermekétkeztetés esetében a rendszeres kedvezményben részesülő bölcsődés, óvodás, 1-8. évfolyamon (2010-ben 1-7. évfolyamon) nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő gyermek után az intézményi térítési díj 100%-a normatív kedvezmény. Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő és a fentiekben fel nem sorolt oktatási intézményben nappali rendszerű oktatási intézményben tanuló, a tartósan beteg, vagy fogyatékos gyermek után és a három- vagy többgyermekes családoknál az intézményi térítési díj 50%-a a normatív kedvezmény.

Az állami támogatás ellenére az óvodákban rendszeresen keletkezik térítési díj-hátralék, melyet nagyon nehéz behajtani. Az óvodák ehhez a családsegítők és az önkormányzat

segítségét is kéri, mely együttműködésnek köszönhetően a hátralék nagy része – a szülő kérésére és együttműködésével – végül részletekben befizetésre kerül.

A 2010. évben az önkormányzatunk által fenntartott intézményekben kedvezményes étkeztetésben részesülők száma:

ÉTKEZTETÉST BIZTOSÍTÓ INTÉZMÉNY	GYERMEK-LÉTSZÁM (FŐ)	ÉTKEZŐ GYERMEKEK (FŐ)	INGYENES ÉTKEZTETÉSBEN RÉSZESÜLT (FŐ)	50 %-OS TÉRÍTÉST FIZETETT (FŐ)	100 %-OS TÉRÍTÉST FIZETETT (FŐ)
<i>Városi Bölcsőde</i>	20	20	2	4	14
Belterületi Óvoda	101	101	73	8	20
Homoki Óvoda	152	152	104	23	25
Kossuth úti Óvoda	203	203	80	26	97
Óvodák összesen:	456	456	257	57	142
Homoki Általános Iskola	275	74	62	6	6
Kossuth Lajos Általános Iskola	336	118	103	7	8
Papp Bertalan Ószőlői Általános Iskola	441	140	99	14	27
Általános iskolák összesen:	1052	332	264	27	41
Hajnóczy József Gimnázium, Humán Szakközépiskola és Kollégium	591	75	0	39	36
Kollégium	63	63	0	35	28
Összesen:	2119	883	523	127	233

A szociális és munkaügyi miniszter 11/2010. (IV.20.) SZMM rendelete alapján a települési önkormányzatok szociális nyári gyermekétkeztetése céljából támogatást igényelhetnek. A nyári gyermekétkeztetés célja az, hogy legalább 44, legfeljebb 54 munkanapon keresztül a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermekek számára folyamatosan napi egyszeri meleg étkeztetés, illetve ha ez nem megoldható a gyermek korának és szükségleteinek megfelelő felmelegíthető készlet kerüljön biztosításra. A támogatást a településen rendszeresen gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermekek maximum 21,5 %-a vehette igénybe sikeres pályázat esetén. Településünk a maximálisan igényelhető létszám után kapta meg a támogatást. Ennek alapján 224 fő részére biztosítottuk a nyári gyermekétkeztetést felmelegíthető készlet formájában, összesen 4.475.520.- forint értékben.

3. AZ ÖNKORMÁNYZAT ÁLTAL BIZTOSÍTOTT SZEMÉLYES GONDOSKODÁST NYÚJTÓ ELLÁTÁSOK BEMUTATÁSA

A települési önkormányzat a gyermekjóléti szolgáltatás feladatait az Egyesített Szociális Intézmény szervezeti és szakmai tekintetben önálló intézményegységével, annak gyermekjóléti szolgálata működtetésével biztosítja. A szakmai egység működési engedélye határozatlan időre szóló, ellátási területe Tiszaföldvár közigazgatási területére kiterjedő.

A gyermekjóléti szolgáltatás olyan, a gyermek érdekeit védő speciális, személyes szociális szolgáltatás, amely a szociális munka módszereinek és eszközeinek felhasználásával szolgálja

a gyermek testi és lelki egészségének, családban történő nevelésének elősegítését. Alapvető feladata a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése, a kialakult veszélyhelyzet megszüntetése, illetve a családból kiemelt gyermek visszahelyezésének segítése.

3.1. Személyi – tárgyi feltételek

A feladatellátás három főállású családgondozó foglalkoztatásával történik. A szakmai egység munkájának koordinálását az intézményvezető látja el. A továbbképzési tervnek megfelelően egy fő családgondozó két alkalommal tanfolyamon vett részt, illetve két alkalommal szakmai konferenciákat látogattak meg.

A hatályos jogszabályoknak eleget téve történik az adminisztráció vezetése. A 2009-es évtől kezdve az ügyfélforgalmi napló vezetése elektronikus úton történik. A 2010-es év végén az infrastrukturális ellátottság egy számítógép beszerzésével javult, így a feladatellátás már három asztali számítógépen történik.

Az ügyintézésben és az ügyfelekkel való kapcsolattartásban egy telefon, egy telefonos fax készülék és egy fénymásoló áll az egymás mellett működő két szolgálat rendelkezésére.

3.2. Az alapellátás biztosításának módja

A prevencióra törekvés az elsődleges célkitűzés, melynek részeként lényeges, hogy a szolgáltatások mindenki számára elérhetővé váljanak, mindaddig, amíg valamely feladatot nem lehet csak a hatóság bevonásával ellátni.

Lényeges a gyermeki jogokra vonatkozó információk közvetítése, valamint a gyermek megfelelő fejlődését elősegítő anyagi támogatásokról és szolgáltatásokról, illetve azok hozzáférhetőségéről szóló tájékoztatás. Amennyiben a tájékoztatás nem elegendő, hozzá kell juttatni a gyermeket, illetve a szülőt a számára szükséges segítséghez. A szolgáltatás biztosítása során a hangsúly a veszélyes tényezők csökkentésén és a család erősségeire való alapozáson, a családi egység megőrzésén van.

A tájékoztatás részeként a Szolgálatnál gyermekjogi képviselő nyújt segítséget az érdeklődőknek, rendszerint minden páros hónap második keddjén kereshető meg a szakmai egységben.

A gyermekjóléti szolgálat – összehangolva a gyermekeket ellátó egészségügyi és nevelési-oktatási intézményekkel, illetve szolgálatokkal – szervezési, szolgáltatási és gondozási feladatokat végez.

Az előzőek alapján a fő feladat a gyermekek veszélyeztetésének megelőzése, illetve megszüntetése. A családgondozó veszélyeztetettnek minősíti azt a gyermeket vagy fiatalt, akinek testi-, lelki-, értelmi-, erkölcsi- és szociális fejlődését a szülő vagy a gondozó környezet nem biztosítja.

A gyermekjóléti szolgálat a szervezés és szolgáltatás mellett családgondozást végez.

A családgondozás történhet:

- önkéntes megkeresésre,
- jelzőrendszer által küldött személlyel,

- együttműködésre kötelezés során:
 - védelembe vétel esetében
 - szakellátásban lévő gyermekek családjával.

A különböző kapcsolati alapokról elinduló családgondozás módszereiben és menetében más és más, de tartalmát tekintve azonos.

A Szolgálat a már kialakult veszélyeztetettség megszüntetése érdekében korrekciós tevékenységet folytat:

- családgondozás, gyermek problémáinak rendezése, a családban jelentkező működési zavarok ellensúlyozása,
- családi konfliktusok megoldásának elősegítése, különösen a válás, a gyermekelhelyezés és a kapcsolattartás esetében,
- egészségügyi és szociális ellátás, valamint a hatósági beavatkozás kezdeményezése,
- javaslat készítése a gyermek családjából történő kiemelésére, a leendő gondozási helyére vagy annak megváltoztatására.

A szolgáltatásban részesülő számára az együttműködés során a családgondozó egyéni esetkezelést, életvezetési-, gyermeknevelési tanácsadást nyújt, szociális támogatási lehetőségekről információt közvetít, átirányít egyéb szolgáltatásba (egészségügyi, oktatási, stb.), valamint segíti a hivatalos ügyek intézését.

3.3. Családgondozás, különösen a védelembe vétellel kapcsolatos tapasztalatokról

A segítségnyújtás elsődleges módját az alapellátásban történő családgondozás jelenti. A családgondozás mindenkor a segítő kapcsolatra épül, melynek alapja a közös együttműködés. A család gondozásának filozófiája, hogy a gyermek jólétét akkor szolgáljuk legjobban ha megerősítjük a családot, mint egységet.

A család segítése, gondozása pedig tervezett tevékenység. Azonnali változást és gyökeres problémamegoldást nem várhatunk, hiszen a családgondozás hosszú folyamat. A komplex jellegű segítő tevékenység a teljes családi rendszerre kiterjed, problémamegoldásának javítását szolgálja. A tevékenység maga széles körű, de a megoldásban az ún. „kis lépések” elve érvényesül. Csak olyan ütemben történik a haladás, ahogy a család képes az együttműködésre. Ennek alapja a család, az egyén értékrendje, amely ha különböző mértékben is, de ütközik a családgondozó által képviselt értékekkel, normákkal, ezért kezdetben csak olyan feladatokat tűz ki a Szolgálat, amely az ügyfél számára is fontos. Olyan normákat próbál közvetíteni felé, melyekkel ő maga is tud azonosulni, így felhasználható saját motiváltsága.

A védelembe vétel javaslatára, magára a védelembe vételre akkor kerül sor, ha a gyermek veszélyeztetettségét az alapellátások önkéntes igénybevételével megszüntetni nem lehet: a gyermek körül a problémák tovább súlyosbodtak, veszélyeztetettsége fennáll, a szülő és/vagy gyermek nem együttműködő.

3.4. Jellemző problémák

Kiemelten súlyos problémák, illetve ezek együttes fennállása, amelynek kapcsán szükségessé vált a 2010. évben a védelembe vétel vagy annak fenntartása:

- alacsony jövedelmi viszonyok, megoldatlan lakáshelyzet,
- életviteli problémák (pénzbeosztási - és gazdálkodási problémák, adósság, szenvedélybetegség- kiemelten az alkohol, lumpen életmód),
- gyermek elhanyagolása (fizikai és érzelmi), felügyelet nélkülség,
- családon belüli konfliktusok, bántalmazás,
- elvált, vagy különváltan élő szülők, gyermekekkel való kapcsolattartás miatti konfliktusok,
- neurotikus, pszichés megbetegedések,
- iskolai teljesítménykudarc, gyermek magatartásproblémája, beilleszkedési zavarok, nagyarányú igazolt és igazolatlan hiányzások,
- 50. órát meghaladó igazolatlan iskolai hiányzások.

A védelembe vétel szükségszerűsége sok esetben az együttműködés hiányosságán alapszik, hiszen a fennálló problémát közösen kellene megoldani a szülő és a gyermek aktív közreműködésével. Másrészt a szolgáltatáshoz való hozzájutás megszervezése – a szociális ellátórendszer helyi lehetőségein túlmutató – hiányosságai is megnehezítik a családgondozás eredményes lezárását.

A Szolgálat gondozási eseteinek alakulását a következő táblázat mutatja:

Gondozási esetek alakulása	2009-ben	2010-ben
Családgondozás keretein belül történő gondozás:	81	99
Alapellátásban történő gondozás:	89	141
Védelembe vétel:	31	33
Utógondozás:	1	1
Átmeneti nevelésben lévő:	42	38
A gondozásban lévő gyermekek száma összesen:	244	312

A fenti táblázat alapján elmondható, hogy a 2010-es évben a gondozásban lévő gyermekek száma emelkedett, mindez pedig legmarkánsabban az alapellátásban részesülő és az eseti, családgondozott ellátott gyermekek esetében mutatkozik meg.

A gondozotti esetszám, de legfőképpen az ügyfélforgalom ugrásszerű emelkedése a településen élő gyermekek veszélyeztettségének hátterében fennálló különböző irányú problémák felerősödésére figyelmeztet. A Gyermekjóléti Szolgálat éves ügyfélforgalma 2009. december 31-ig 2659 fő volt, 2010. december 31-ig pedig 4137 fő.

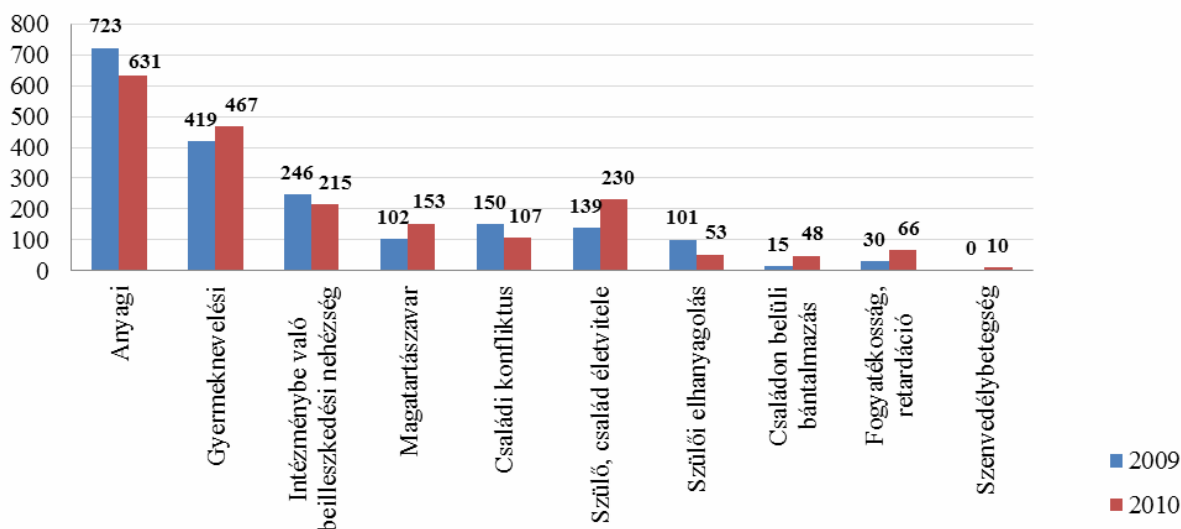
A problémák jellegét tekintve összességében elmondható, hogy évek óta változatlanul sokproblémás családok kerülnek előtérbe (anyagi, életvezetési, szenvedély- és pszichiátriai beteg, konfliktusokkal terhelt kapcsolat, gyermeknevelési, magatartási problémák, stb.), szinte minden esetben nagyon összetett problémákkal találkoznak a Szolgálat munkatársai.

A Gyermekjóléti Szolgálat által kezelt problémák száma típus szerint		
Probléma típusa	2009	2010
Anyagi	723	631
Gyermeknevelési	419	467
Intézménybe való beilleszkedési nehézség	246	215
Magatartászavar	102	153

Családi konfliktus	150	107
Szülő, család életvitele	139	230
Szülői elhanyagolás	101	53
Családon belüli bántalmazás	15	48
Fogyatékoság, retardáció	30	66
Szenvedélybetegség	0	10
Problémák száma összesen	1925	1980

A megjelenő problémák tendenciái az alábbi ábra alapján érzékelhetővé válik:

A Gyermekjóléti Szolgálat által kezelt problémák száma típus szerint

A családoknál megjelenő nehézségek kialakulásában hatással vannak a kedvezőtlen társadalmi, gazdaságpolitikai változások, melynek hozadékaként egyre több családot érintően kiszélesedik az elszegényedés folyamata. Mindezt megerősíti az a tapasztalat, hogy az ügyfelek hozott problémája egyre nagyobb számban anyagi és megélhetési jellegű, mely évről évre emelkedő tendenciát mutat.

Az anyagi problémák rendezésében nyújtott segítség során az információnyújtás mellett a hivatalos ügyintézetekben is meghatározóan sok segítséget nyújtottunk ügyfeleink számára.

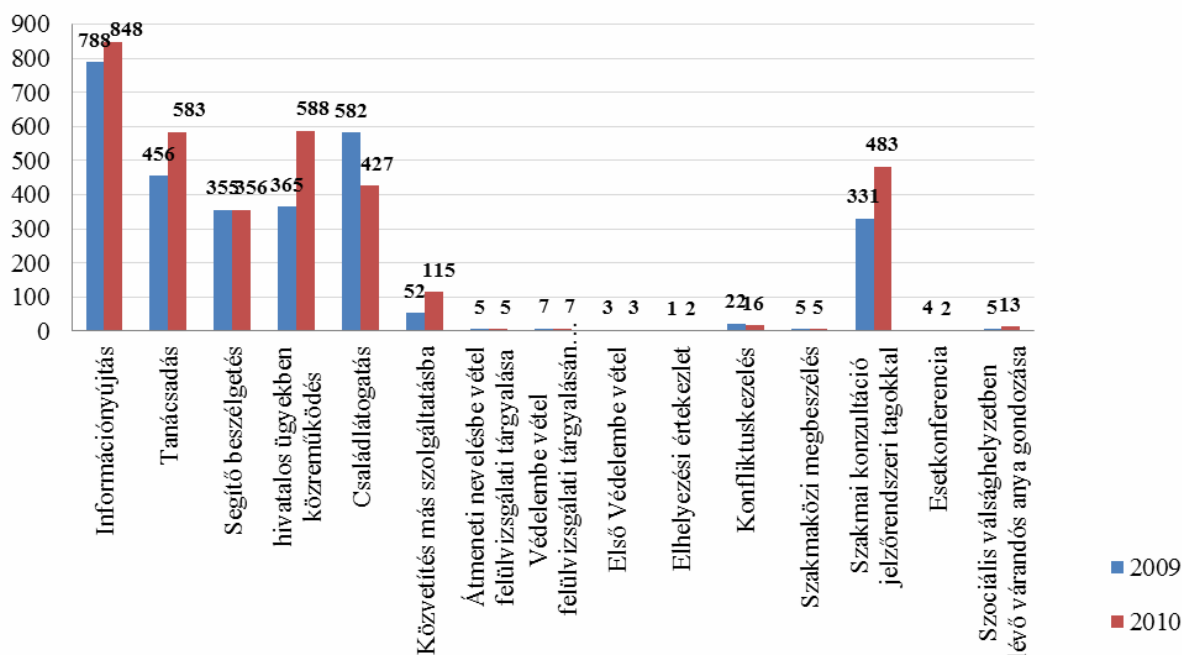
Változatlanul magas a gyermeknevelési problémák száma. Ez egy folyamat, amely gyakorlatilag a gyermek serdülőkorba lépésével körülbelül a 12. és 14. év között csúcsosodik ki. A háttérben többnyire egy elhibázott, következtelen nevelésmód áll. Továbbá jellemző, hogy mindig fellelhető hibás működés a családban (hibás érzelmi és viselkedési modellek a környezet részéről), fennáll a családi légkör rejtett vagy nyílt zavara, mely mentálisan is betegít, illetve probléma, hogy a szülő nem mindig partnere a nevelési-oktatási intézménynek a gyermek nevelésében.

A fenti táblázatban szereplő problémátípusok nagyon gyakran kerülnek átfedésbe, így a szülői elhanyagolás, a család életvitele párosul a nehéz anyagi helyzettel. Ezekben az esetekben, célirányos, a hiányosságok pótlására irányuló segítségnyújtás történik.

A problémák megoldását célzó szakmai tevékenységek szám szerinti megoszlását az alábbi táblázat és diagram mutatja.

Szakmai tevékenységi statisztika	2009-ben	2010-ben
Információnyújtás	788	848
Tanácsadás	456	583
Segítő beszélgetés	355	356
hivatalos ügyekben közreműködés	365	588
Családlátogatás	582	427
Közvetítés más szolgáltatásba	52	115
Átmeneti nevelésbe vétel felülvizsgálati tárgyalása	5	5
Védelembe vétel felülvizsgálati tárgyalásán való részvétel	7	7
Első Védelembe vétel	3	3
Elhelyezési értekezlet	1	2
Konfliktuskezelés	22	16
Szakmaközi megbeszélés	5	5
Szakmai konzultáció jelzőrendszeri tagokkal	331	483
Esetkonferencia	4	2
Szociális válsághelyzetben lévő várandós anya gondozása	5	13
Összesen	2969	4036

Szakmai tevékenységi statisztika

Számos esetben keresik fel ügyfelek a Szolgálatot azzal, hogy közüzemi számláikat nem tudják fizetni vagy már jelentős hátralékot halmoztak fel (víz, villany, hulladék, stb.), illetőleg már az adott szolgáltatást ki is kapcsolták az otthonukból.

Változatlanul jellemző tapasztalat ezzel együtt, hogy azok a családok, akik egyébként is szűkös anyagi keretből gazdálkodnak legális és illegális helyekről (pénzintézet, magánszemély) uszarakamatra kölcsönöket, hiteleket vesznek fel, nem mérlegelve azt, hogy a csábító hitelek, kölcsönök igénybevételének következménye, hogy adósságsapdába kerülnek. Nem számolnak azzal a veszéllyel, hogy anyagilag ellehetetlenülnek, és ezzel együtt kockáztatják otthonuk elvesztését.

Az ilyen folyamatok megelőzésére nagyon kevés eszköz van, hiszen jószerével már akkor fordulnak a Szolgálathoz, amikor az adósságba belekeveredtek, illetve a csábító ajánlatok sok esetben nagyobb erővel bírnak, mint a családgondozó által kínált meggyőzés, takarékosásra intő-, pénzbeosztást célzó tanácsadás.

3.5. Iskoláztatási támogatás felfüggesztésével járó feladatok, valamint az eseti gondnoki feladatok ellátásának tapasztalatai

A Gyermekjóléti Szolgálat fontos feladata között szerepel, hogy közvetíti az oktatási intézmények elvárásait, értékeit, normáit a család felé és viszont. Az iskolai mulasztások ügyében a családgondozó megpróbálja tudatosítani a gyermekben és a szülőben a tanulás fontosságát, illetve tájékoztatja a tankötelezettség elmulasztásának következményeire.

A korábbi évek tapasztalataihoz képest emelkedett a tankötelezettségüket nem teljesítő gyermekek száma. Ezt bizonyítja az is, hogy 2010 szeptemberétől az igazolatlan iskolai hiányzásokkal kapcsolatos jogszabályi változások hatására a közoktatási intézményektől kapott jelzések száma jelentős mértékben emelkedett. 2010. szeptemberétől 2010. december 31-ig 134 db jelzés érkezett igazolatlan iskolai hiányzások kapcsán. Az érintett négy hónap alatt az iskoláztatási támogatás felfüggesztésére 3 gyermek esetében került sor. (Ez a szám 2011. márciusra már 13 fő.)

A támogatás folyósítását felfüggesztett családok esetében az eseti gondnoki feladatok ellátását szintén a családgondozók látják el, mely leterheltségük miatt különös nehézséget jelent. Az eddigiekben elkészített pénzfelhasználási tervekben leggyakrabban szereplő tételek a bérlet, élelem, ruházat, gyógyszer költség, tisztálkodással kapcsolatos és lakhatással kapcsolatos kiadások voltak, melyről a gyermek nevére kiállított számlával köteles elszámolni a szülő.

Tapasztalataink szerint legtöbb esetben szinte akut problémáról beszélhetünk és sok esetben nehezen lehet eredményt elérni még így, az anyagi szankció függvényében is. Az érintett gyermekek az iskoláztatási támogatás felfüggesztést követően sem járnak iskolába.

Tárgyalt évben a középiskolás korú fiatalokról érkezett a legtöbb jelzés a Szolgálathoz. Az esetek egy részében a szülő vagy teljesen eszköztelen és képtelen motiválni gyermekét az iskolába járásra, vagy egyszerűen érdektelenséget mutat a tankötelezettség nem teljesítése tekintetében.

Az iskolai hiányzás gyakorta társul beilleszkedési problémákkal, viselkedésmagatartászavarral, mely a gyermek iskolai közösségben történő működését jelentős mértékben megnehezíti, annak kezelése pedig az oktatási intézmény számára komoly kihívás. Az ilyen speciális szükségletű gyermekek számára a tankötelezettség teljesítésében szinte csak a magántanulói státusz az egyedüli megoldás, mivel számukra nincs megfelelő iskolatípus.

3.6. Tapasztalatok a családon belüli erőszak, gyermekbántalmazás helyzetéről

A családon belüli bántalmazás rizikófaktorai a családi háttér oldaláról elsődlegesen a következők:

- párkapcsolati problémák, diszharmonikus családi légkör, konfliktuskezelő képesség alacsony szintje,

- anyagi problémák, egzisztenciális- és társfüggőség, mely meggátolja a felet, hogy a megromlott kapcsolatából ki tudjon lépni,
- erőszak a családtörténetben, a saját szocializációja is sérült,
- alkoholbetegség, pszichés problémák.

2010. évben a Szolgálat tudomására jutott családon belüli bántalmazások szám szerint alakulása:

Szülők általi:

- fizikai bántalmazás 9 fő,
- lelki bántalmazás 11 fő,

Testvér általi:

- fizikai bántalmazás 3 fő,
- lelki bántalmazás 2 fő,

Egyéb rokon általi lelki bántalmazás: 1 fő

Családon kívüli bántalmazások körében:

- gyermek általi fizikai bántalmazásban 10 fő
- lelki bántalmazásban 7 fő volt érintett.

Felnőtt által fizikai bántalmazásról 1 fő esetében volt tudomása a Szolgálatnak, míg lelki bántalmazásra 3 fő, szexuális bántalmazásban pedig 1 fő volt érintett.

A családon belüli bántalmazások száma az elmúlt két évben emelkedett, a Szolgálathoz érkezett bejelentések 15-ről 48-ra nőttek.

A családon belüli bántalmazások kezelésére tett jogszabályi változások értelmében lehetőség nyílt a bántalmazott félnek ideiglenes megelőző távolságtartás elrendelését kérni a rendőrségtől, mely 72 óra időtartamra vonatkozik. A Szolgálat látókörébe 4 eset került, amely 3 családot érintett. A tapasztalatok szerint a bántalmazott személyek többnyire az eljárást nem folytatták, így hatékony eredménye kezdeményezésüknek és a rendőrség beavatkozásának nem lett, a korábbi családi felállás visszarendeződött.

Egy esetben az anya kitartásának eredményeként hat hónappal meghosszabbították a távolságtartást, melynek ideje alatt gyermekeivel nyugodt körülmények között éltek. Majd fél év eltelte után újabb családi botrányra és rendőri intézkedésre került sor, mely a zaklatott anya és gyermekeinek elköltözésével látszik rendeződni.

A Szolgálat mindenkor feladatának tekinti, hogy segítse a jelzőrendszer tagjait a gyermekekkel szembeni rossz bánásmód felismerésében, feltárásában és kezelésében.

3.7. A családjukból kiemelt gyermekek szüleinek gondozása

2010-ben gyermekvédelmi szakellátásba került gyermekek száma 2 fő volt, mely mindkét esetben a szülő kezdeményezésére történt.

A tárgyévben 16 család (38 gyermeket érintve) részesült olyan családgondozásban, ahol a szolgáltatásnak az a célja, hogy a szülő gyermeknevelési körülménye javuljon, képes legyen a későbbiekben az alapvető gondozási-nevelési feladatok ellátására, ezáltal a gyermek visszakerülhessen vérszerinti családjába.

Többnyire az a tapasztalat, hogy a szülők nem tudnak, vagy nem akarnak azonosulni a változtatás szükségességével, ebből következően gyakorta az erőfeszítésre vonatkozó kellő motiváltságot is nélkülözik. Probléma szokott lenni már a gyermekekkel való rendszeres kapcsolattartás is, melynek kiváltója gyakorta a kedvezőtlen anyagi helyzet. A kapcsolattartási helyekre történő utazás sok esetben komoly költségeket jelent a családoknak.

Átmeneti nevelt gyermekekkel és főként szüleivel egyrészt a Szolgálat részéről történő gyermekelhelyezés okán dolgozunk, másrészt gyakorta az elhelyezett gyermekek szüleinek településünkre való költözésével válunk illetékesek.

3.8. Várandós anyák gondozása

A szolgáltatás a gyermek testi és lelki egészségének, családban történő nevelésének elősegítése érdekében meghatározott feladatai körében támogatja a szociális válsághelyzetben lévő várandós anyákat is.

A családgondozók folyamatos kapcsolatban vannak a várandós anya gondozását ellátó személyekkel (pl.: védőnő), tanácsokkal látják el a kismamát, információkat közvetítenek, valamint segítséget nyújtanak a szülőszerepre való felkészülésben, az újszülött fogadásához szükséges fizikai környezet megteremtéséhez.

Az elmúlt évben folyamatos családgondozásban 5 fő szociális válsághelyzetben lévő várandós anya részesült, amely gondozási eredményeként 2 anya elveszüléséből 3 csecsemő kerülhetett haza a kórházból. Két anya még jelenleg is várandós, egy anya esetében pedig terhesség megszakításra került sor.

A tapasztalatok szerint a településen nőtt a művi terhesség megszakítások száma, elsősorban a fiatalok leányok illetve a felnőtt korú – már egy vagy többgyermekes – anyukák körében.

3.9. A jelzőrendszer tagjaival történő együttműködés tapasztalatai

A veszélyeztetettség megelőzésének szerves része a Szolgálat által működtetett észlelő- és jelzőrendszer. A szolgálat igyekszik olyan jelzőrendszert működtetni, amely lehetővé teszi a gyermeket általában veszélyeztető okok feltárását, valamint az egyes gyermek veszélyeztetettségének időben történő felismerését. Ennek keretében figyelemmel kíséri a településen élő gyermekek életkörülményeit és szociális helyzetét, a gyermekjóléti és egyéb szociális ellátások iránti szükségletét, valamint gyermekvédelmi vagy egyéb hatósági beavatkozást igénylő helyzetét.

Amennyiben szükséges, az együttműködés során a résztvevőket felhívják jelzési kötelezettségük írásban történő teljesítésére, ami az utóbbi években már előremutatóan szinte maradéktalanul teljesül. A jelzést tevőt a későbbiekben a Szolgálat a tett intézkedésekről tájékoztatja.

A jelzőrendszer tagjai elsősorban:

- az oktatási- nevelési intézmények (óvodák, iskolák),
- a pedagógiai szakszolgálat,
- a házi - és gyermekorvosok,
- a védőnői szolgálatok,
- a helyi rendőrség,

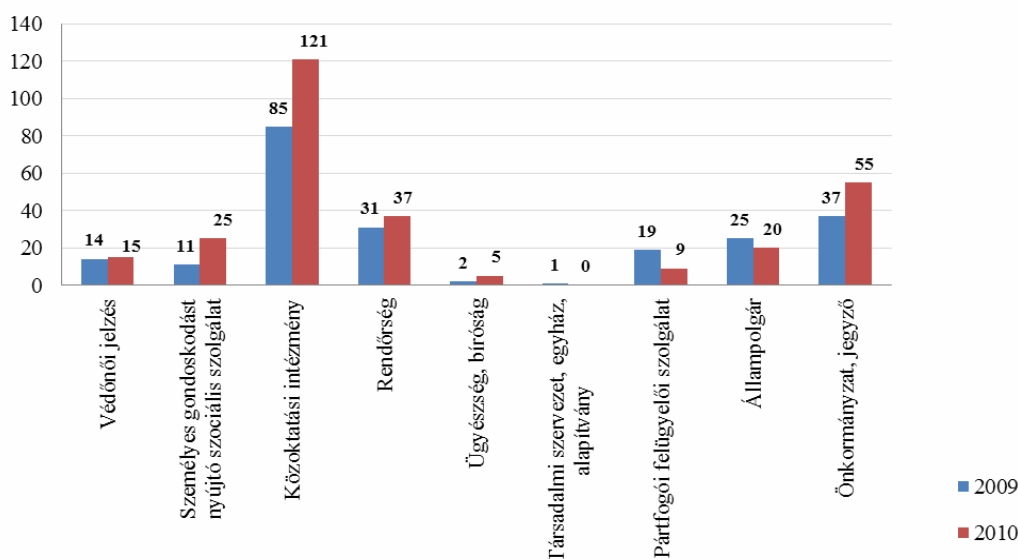
- a gyámhivatal,
- a polgármesteri hivatal illetékes ügyintézői,
- állampolgárok,
- Családsegítő szolgálatok és egyéb Gyermekjóléti Szolgálatok.

Az alábbi táblázat mutatószámain keresztül érzékelhetővé válik a jelzések számának erősödése az elmúlt két év adatainak összevetésében:

Jelzőrendszer által küldött jelzések száma 2009-2010.		
Megnevezés	2009-ben	2010-ben
Védőnői jelzés	14	15
Személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgálat	11	25
Közoktatási intézmény	85	121
Rendőrség	31	37
Ügyészség, bíróság	2	5
Társadalmi szervezet, egyház, alapítvány	1	0
Pártfogói felügyelői szolgálat	19	9
Állampolgár	25	20
Önkormányzat, jegyző	37	55
Összesen:	259	287

A megnövekedett jelzőszámok egyfelől az együttműködés megfelelőségét is jelentik, ugyanakkor utalnak a gyermekek veszélyeztetettségi problémáinak emelkedésére is. További bontásban az egyes jelzőrendszeri tagok jelzési gyakoriságának változása látható:

Jelzőrendszer által küldött jelzések száma

A jelzések gyakorisága csaknem valamennyi szervezet részéről emelkedő tendenciát mutat, mely különösen jelentős kiugrást a közoktatási intézmények részéről jelent.

A jelzőrendszer tagjaival a Szolgálat kapcsolattartása folyamatos, a telefonon történő megbeszéléseket is figyelembe véve 2010-ben 483 alkalommal egyeztettek.

A hatékony együttműködés keretein belül, szakmaközi megbeszélésre előre meghatározott témakörben 3-3 alkalommal került sor, a Védőnői Szolgálat és a Polgármesteri Hivatal munkatársai részvételével, míg az oktatási-nevelési intézmények esetében egy alkalommal. A Gyermekjóléti Szolgálat 2010. március 25-én megtartott jelzőrendszeri értekezleten értékelte az észlelő - és jelzőrendszer éves működését.

A gyermekvédelmi tevékenység éves értékelésén túl a meghívott vendégek színvonalas előadásokat tartottak az alábbi témakörökben:

- A Homoki Óvodában jellemző óvodai hiányzások tapasztalatairól.
- A Kossuth Lajos Általános Iskolában jelentkező iskolai hiányzásokról, valamint a nehezen kezelhető gyerekekről.
- Tájékoztató a szabálysértési eljárásokról, annak tapasztalatairól, a tanköteles korú gyermekek esetében.
- A magántanulóság lehetőségei a gyermekek jogsérelme nélkül.

3.10. A Szolgálat egyéb tevékenysége

A gyermekek ingyenes nyári étkeztetésének kiosztásában hatékony együttműködésben dolgoztak a Polgármesteri Hivatallal. Ezen túlmenően az elmúlt évben a Családsegítő Szolgálattal kooperálva még két alkalommal tudtak a rászoruló családok számára tartós élelmiszer csomagot biztosítani.

A szolgáltatások kibővítését célozva a Gyermekjóléti Szolgálat munkatársai csatlakoztak a Bábfesztivál és a Városi Gyermeknap rendezvénysorozatához, mikor is a vállalkozó kedvű gyerekeket célbadobós játékkal várták.

Mindemellett 2010 decemberében Karácsonyi játszóház megrendezésére került sor a Szolgálatnál. A kreatív tevékenységekben 33 gyermek és 12 felnőtt vett részt. A megjelent gyermekek édesség csomagot és játékokat kaptak, melyet a településen működő vállalkozások, magánszemélyek, illetve kereskedelmi szolgáltató ajánlott fel.

A családgondozók korrepetálással segítik a valamilyen tantárgyból vagy tantárgyaktól gyengébben teljesítő gyermek felzárkózását.

A Szolgálat a szakirányú képzést nyújtó intézmények partnereként főiskolai szociális munkás és szociálpedagógus, óvónő, kisgyermek gondozó szakos hallgatói számára, valamint a Hajnóczy József Gimnázium szociális asszisztens tanulói részére szakmai gyakorlati helyet is biztosít.

3.11. A gyermekek napközbeni ellátásának, illetve a gyermekek átmeneti nevelésének biztosítása

Tiszaöldváron a gyermekek napközbeni ellátása – a Gyvt. 41. §-ának figyelembe vételével a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX tv. hatálya alá tartozó – óvodában és iskolai napköziben kerül megszervezésre. A gyermekek napközbeni ellátása keretében kerül biztosításra a gyermekek étkeztetése is.

A gyermekek átmeneti gondozása a településen nem biztosított. A Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Közigazgatási Hivatal Szociális és Gyámhivatala az önálló helyettes szülői ellátás működési engedélyét 2006. október 15. napjával visszavonta a településünkre vonatkozóan,

mivel a helyettes szülői tevékenységet ellátó személy az intézményünkkel kötött ellátási szerződésétől korábban elállt. A Szolgálat folyamatos erőfeszítéseket tesz a helyettes szülői ellátás visszaállítására és a feladatokat felvállaló helyettes szülő személyének felkutatására.

A Városi Bölcsőde 2006. szeptember 4. óta működik. A bölcsőde a családban nevelkedő három éven aluli gyermekek napközbeni ellátását, szakszerű gondozását és nevelését biztosító intézmény. Az intézményben 2 bölcsődei csoport működik, 20 fős férőhellyel. A beíratottak több mint fele nehéz anyagi körülmények között nevelkedő gyermek, az intézmény által nyújtott napközbeni ellátás azonban lehetővé teszi, hogy a szülők újból dolgozhassanak munkahelyükön, megteremtve ezzel a gyermek családban történő nevelésének minél optimálisabb feltételeit. Az intézményben az intézményvezetőn kívül 4 gondozónőt, 2 technikai dolgozót foglalkoztatnak, továbbá egy bölcsődeorvost megbízással. A dolgozók végzettsége megfelel a jogszabályi képesítési előírásoknak, a belső továbbképzések pedig hozzájárulnak a színvonalas gondozó-nevelő munkához, az egységes nevelési elvek szerinti feladatellátás kialakításához. A Városi Bölcsőde az önállóan kidolgozott Szakmai Programjának megfelelően látja el feladatait, jó kapcsolatot alakítottak ki a jelzőrendszer tagjaival, azonban indokolt lenne még szorosabb, folyamatosabb és rendszeres személyes kapcsolaton alapuló együttműködés a védőnőkkel és a családsegítő szakembereivel.

4. JEGYZŐI HATÁSKÖRBEN TETT GYÁMTHATÓSÁGI INTÉZKEDÉSEK

4.1. A feladatellátás személyi, tárgyi feltételei

A jegyzői hatáskörbe tartozó gyermek- és ifjúságvédelemmel, valamint a gyámügyi igazgatással kapcsolatos feladatok ellátásával egy fő középfokú végzettségű ügyintéző foglalkozik, aki kapcsolt munkakörben szociális igazgatási feladatokat is ellát. Munkaköri leírása a hatályos jogszabályi előírásokkal összhangban áll. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre és az óvodáztatási támogatásra való jogosultság megállapítását kapcsolt munkakörben – egyéb szociális feladatok ellátása mellett – főiskolai végzettségű ügyintéző látja el. A rendkívüli gyermekvédelmi kedvezménnyel kapcsolatos ügyintézési feladatokat egy fő középfokú végzettségű ügyintéző látja el kapcsolt munkakörben. A gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatótevékenység engedélyezésének ügyintézésével szintén kapcsolt munkakörben egy fő felsőfokú végzettségű ügyintéző foglalkozik.

Az ügyintézők munkavégzéséhez külön-külön számítógép áll rendelkezésre, amelyen a DVD-jogtár használható és az interneten a szakmai honlapok is elérhetőek. A hatályos joganyag a Magyar Közlöny, a Szociális Közlöny, valamint a mindenki számára elérhető internetes jogszabály-adatbázisok segítségével figyelemmel kísérhető. A gyermekvédelmi ügyintézők részére szerkesztett iratminták, ügymenetmodellek rendelkezésre állnak. Rendszeresen lehetőség van a szakmai továbbképzéseken történő részvételre is.

4.2. Védelembe vettek száma, a védelembe vétel okai, felülvizsgálatok eredménye

A Gyvt. megfogalmazása alapján a veszélyeztetettség olyan – magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult – állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja, vagy akadályozza. Amennyiben a szülő vagy más törvényes képviselő a gyermek veszélyeztetettségét az alapellátások önkéntes igénybevételével megszüntetni nem tudja, vagy nem akarja, de alaposan feltételezhető, hogy segítséggel a gyermek fejlődése a családi környezetben mégis biztosítható, a települési önkormányzat jegyzője a gyermeket védelembe veszi.

A tankötelezettség teljesítésével összefüggésben módosításra került 2010. augusztus 30. napjától a Gyvt. Az új jogintézmény célja a tankötelezettség teljesítésének, ezáltal a gyermek helyes irányú fejlődésének elősegítése.

A közoktatási intézmény igazgatója jelzi a védelemben vételi eljárás lefolytatására illetékes jegyzőnek, hogy a gyermek igazolatlanul mulasztott kötelező tanórai foglalkozásainak száma az adott tanévben elérte a tízet. A jegyző végzésben tájékoztatja az iskoláztatási támogatás jogosultját arról, hogy az adott tanévben az igazolatlanul mulasztott ötvenedik kötelező tanórai foglalkozást követően hivatalból eljárást indít és elrendeli az iskoláztatási támogatás felfüggesztését.

A gyermek után járó iskoláztatási támogatás teljes összege folyósításának felfüggesztésével a védelemben nem vett gyermek esetén el kell rendelni a védelemben vételt is az 50. óra igazolatlan óráról érkezett jelzést követően.

Amennyiben a gyermek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül az iskoláztatási támogatás teljes összegét természetben kell a gyermek számára nyújtani, eseti gondnokot kell kirendelni, aki biztosítja az iskoláztatási támogatásnak a gyermek szükségleteire történő felhasználását a pénzfelhasználási tervnek megfelelően.

A hatályba lépést követően – 2010. december 31-ig – 3 gyermek esetében került sor az iskoláztatási támogatás folyósításának a felfüggesztésére. Mindhárom gyermek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesült és védelemben vételükre korábban nem került sor. Az életkori megosztást tekintve ez 16 év feletti gyermekeket érintett.

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben nem részesülő gyermek esetén felfüggesztett iskoláztatási támogatást a családtámogatási folyószámlán kell gyűjteni. Ha a felülvizsgálat során megállapításra kerül, hogy a gyermek a felülvizsgálattal érintett időszakban igazolatlanul nem mulasztott a felfüggesztést meg kell szüntetni. A kirendelt eseti gondnok által a gyermek szükségleteire történő felhasználást a felfüggesztés időtartamával megegyező számú hónapig részletekben – az eseti gondnok által – kerül kifizetésre, majd a védelemben vétel megszüntetésre. (A 2010. évben nem került sor ilyen esetre, de 2011-ben van már példa erre is.)

Ha a gyermek veszélyeztetettsége elsősorban elhanyagolás miatt áll fenn és a szülő vagy más törvényes képviselő a gyermek veszélyeztetettségét az alapellátások önkéntes igénybevételével megszüntetni nem tudja vagy nem akarja, és a védelemben vétellel egyidejűleg vagy a gyermek védelemben vételének fennállása során – a családi pótlék gyermek után járó összegének 100 százaléka erejéig a családi pótlék természetbeni formában történő nyújtásáról határozhat. A 2010. évben gyermek elhanyagolása miatt nem került sor a családi pótlék természetbeni formában történő nyújtására.

A védelemben vett kiskorúak számát az alábbi táblázat mutatja:

Védelemben vett kiskorúak száma 2009. december 31. napján	21 fő
A tárgyévben védelemben vett kiskorúak száma	13 fő
A tárgyévben megszünt védelemben vett kiskorúak száma	18 fő
Védelemben vett kiskorúak száma 2010. december 31. napján	16 fő

A 2010. évben 13 gyermek védelembe vételére került sor, ez az előző évihez a gyermekek számát tekintve 2 fővel kevesebb. Az elrendelt védelembe vételek 9 családot érintettek, amely az előző évihez a családok számát tekintve 2 családdal több. A Szolgálat 3 esetben kezdeményezte a hatósági intézkedést, 3 esetben iskolai intézmény, 1 esetben pedig az illetékességváltás miatt más hatóság jelzése alapján került sor a védelembe vételre. A védelembe vételt többségében megelőzte az alapellátásban történő gondozás. Az iskolai hiányzások miatt indult eljárásokban alapellátásban történő gondozás két esetben nem előzte meg a védelembe vételt, mivel az iskola már 50 óra igazolatlan hiányzás után küldte csak a jelzést.

A védelembe vételt kiváltó okok változatlanul igen összetettek. A családokról általánosságban elmondható, hogy halmozottan hátrányos helyzettel küzdenek. A munkanélküliséggel egyre több család kerül nehéz anyagi helyzetbe, amely kihatással van a mindennapi megélhetésre, lelkiállapotra és viselkedésre.

A tárgyév során a védelembe vételek elrendelésének alapvető okai a következők voltak:

- három családban – 9 gyermeket érintően – a halmozottan hátrányos helyzet (anyagi nehézségek, rossz lakáskörülmények melyhez hozzájárult a szülő nem megfelelő nevelési eszközök alkalmazása),
- egy gyermek vonatkozásában a gyermek deviáns magatartása, melyhez a szülő nem megfelelő nevelése is hozzájárult,
- három gyermek esetében a gyermeknek felróható magatartás (iskolai hiányzás), amelyhez a szülő ráhagyó magatartása is hozzájárult.

A veszélyeztetettség megszüntetése érdekében a védelembe vétel keretében elrendelt intézkedések:

- 5 esetben szülő kötelezése, hogy vegye igénybe a gyermek napközbeni ellátását,
- 13 esetben a szülő kötelezése, hogy keressen fel családvédelemmel foglalkozó szervezetet,
- 3 esetben a gyermek és a szülő egészségét veszélyeztető körülmények megszüntetése,
- 4 esetben a gyermek számára kifogásolt magatartási szabályok megállapítása, egészségét veszélyeztető körülmény megszüntetéséről való intézkedés,
- 6 esetben a szülő figyelmeztetése helytelen magatartásának megváltoztatására,
- 3 gyermek esetében az iskoláztatási támogatás folyósításának felfüggesztése.

A veszélyeztetettség csökkentése, elhárítása gyakran csak hosszadalmas, a Szolgálat, a szülő és a gyermek együttműködésén alapuló, a gondozási-nevelési terv következetes betartásával működő családgondozással lehetséges.

A védelembe vételek felülvizsgálata során 18 gyermek vonatkozásában megszüntetésre került a védelembe vétel. Illetékesség megváltozása miatt 11 gyermeknek, 7 gyermeknek pedig védelembe vétel nélkül is biztosított a nevelése, ellátása. Egy család esetében a védelembe vétel már két éve fennállt és a védelembe vétellel a gyermekek veszélyeztetettségét megszüntetni nem sikerült, így áttételre került a gyámhivatalhoz. A felülvizsgálat eredményeként a gyámhivatal nem tartotta szükségesnek a hatáskörébe tartozó intézkedések megtételét, így a védelembe vétel fenntartása a továbbiakban is fennáll.

4.3. Ideiglenes hatályú elhelyezések száma, okai, gyámhivatali felülvizsgálat eredménye

Az eljárásra akkor kerülhet sor, ha a gyermek felügyelet nélkül marad, illetve fejlődését környezete vagy önmaga súlyosan veszélyezteti, és emiatt azonnali elhelyezése szükséges.

Az ideiglenes hatályú elhelyezés egy családot érintett. A családban három gyermek ideiglenes hatályú elhelyezésére került sor, mivel az anya a gyermekek megfelelő ellátásáról, neveléséről átmenetileg egészségi állapota miatt gondoskodni nem tudott. 2 gyermeknek az ideiglenes hatályú elhelyezésére nevelésre alkalmas, azt vállaló különélő másik szülőnél, 1 gyermek esetében más hozzátartozónál került elhelyezésre.

Az ideiglenes hatályú elhelyezés felülvizsgálata során a Városi Gyámhivatal az eljárását felfüggesztette, mivel az ideiglenes hatályú elhelyezéssel egyidejűleg a különélő másik szülő – ahol a gyermekek elhelyezésre kerültek – gyermek-elhelyezési pert indított a bíróságon. Az eljárás eredményeként – a szülők megegyezés alapján – a gyermekek visszakerültek az anyához.

4.4. Jegyzői hatáskörben történt egyéb intézkedések

A születendő gyermek, illetve a kiskorú érdekében tett intézkedés jelentőségét tekintve a családi jogállás érdekében történt intézkedés kiemelkedő fontosságú. A 2010. évben 31 esetben került sor a családi jogállás rendezésére. Ezen esetekben a gyermek születését megelőzően a házassági kötelékben nem álló szülők teljes hatályú apai elismerő nyilatkozat felvételét kezdeményezték, melynek eredményeként a születendő gyermek családi jogállása még születése előtt rendezetté vált. Ez kevesebb számban történt, mint az előző évben, viszont ez a születések csökkenésével is magyarázható. A tárgyév folyamán 12 gyermek anyakönyvezése került apa adatai nélkül, ebből a jegyző előtt 7 gyermek családi jogállása rendeződött születésüket követően. Jelenleg nyilvántartásunk szerint 5 három éven aluli gyermek családi jogállása rendezése ügyében folyik közigazgatási eljárás.

Ügygondnok kirendelésére 2010. évben nem került sor a jegyző előtt folyó eljárásban.

Társhatóság megkeresésére – belföldi jogsegély keretében – 34 alkalommal készült környezettanulmány, vagy vagyonleltár.

5. A VÁROSI GYÁMHIVATAL HATÓSÁGI INTÉZKEDÉSEIRE, FELADATAIRA VONATKOZÓ ADATOK

A Tiszaöldvári Városi Gyámhivatal I. fokú hatósági tevékenysége a városon kívül Cibakháza és Nagyrév települések területére is kiterjed. Összességében több mint 17.000 fő a lakosságszám a három település vonatkozásában.

A feladatokat 2 fő önálló hatáskörrel rendelkező ügyintéző látja el megosztva, amely munkaköri leírásban rögzített. Jelenleg egy fő gyámhivatali csoportvezető, aki jogász végzettségű, és egy fő szociálpedagógus.

A gyámhivatal ügyfélfogadási rendje egységes a polgármesteri hivataléval, de a körzetközpontozott településekről érkező ügyfeleket ügyfélfogadási időn kívül is fogadja.

5.1. A gyermekek védelme érdekében tett intézkedések

Átmeneti nevelésbe 4 gyermek került, így számuk az év végére 32 fő. Év közben 6 gyermek átmeneti nevelése szűnt meg. 3 gyermek átmeneti nevelésből tartós nevelésbe került, és 1 fő tartós nevelésbe vétele szűnt meg. Tartós nevelésben lévő gyermekek száma 6 fő. Az átmeneti nevelés évente felülvizsgálatra kerül, melynek célja a gyermekek legmegfelelőbb elhelyezésének, ellátásának és igényeinek biztosítása. Utógondozói ellátásban 11 fiatal felnőtt részesült, akiknek az átmeneti illetve tartós nevelése megszűnt, de még továbbra is segítségre szorulnak.

5.2. A pénzügyi támogatásokkal kapcsolatos eljárások

Otthonteremtési támogatás 5 fő részére került megállapításra 6.188.000.- forint összegben. Gyermektartásdíj megelőlegezésre 18 esetben került sor, amely 30 gyermeket érintett. 2010. év folyamán összességében 58 gyermek után járó gyermektartásdíj megelőlegezés került folyósításra 4.261.000.- forint összegben. Ezen támogatási forma átmeneti segítség abban az esetben, ha a gyermektartásdíj fizetésre kötelezett átmenetileg nem tudja a megállapított összeget fizetni, és mindaz bírósági végrehajtás útján sem foganatosítható. A megelőlegezés legfeljebb három évig folyósítható, és indokolt esetben egyszer meghosszabbítható.

5.3. A gyermek családi jogállásának rendezése

Az elmúlt évben 26 esetben rendeződött kiskorú családi jogállása a gyámhivatal előtt. 21 esetben apai elismeréssel, 1 esetben képzelt apa megállapításával, 4 esetben apasági perrel.

5.4. Az örökbefogadással kapcsolatos eljárások

Örökbefogadás iránti eljárás 2 esetben indult, de illetékesség változás miatt a döntést már másik gyámhivatal hozta. Örökbefogadásra való alkalmasság iránt 1 házaspár nyújtott be kérelmet, akiket a gyámhivatal örökbefogadásra alkalmasnak nyilvánított.

5.5. Perindítással kapcsolatban tett intézkedések

Perindítást az elmúlt évben 3 esetben kezdeményezett a gyámhivatal cselekvőképességet érintő gondnokság alá helyezés iránt, továbbá 18 esetben feljelentést kezdeményezett tartás elmulasztása ügyében a gyermektartásdíj megelőlegezés határozatainak - illetékes ügyészségre – történő megküldésével.

5.6. A szülői felügyeleti joggal kapcsolatban tett intézkedések

Az elmúlt évben 14 esetben kezdeményeztek kapcsolattartási ügyet, melyből 12 esetben a gyámhivatal szabályozta a kapcsolattartást átmeneti nevelt és hozzátartozó vonatkozásában. Az átmeneti és tartós nevelésben lévőkön kívül 2 esetben született egyezség kapcsolattartást illetően.

Szülői jognyilatkozat jóváhagyására 12 esetben került sor, amely esetekben a kiskorúak ingatlanulajdonának átruházása, valamint megterhelése miatt volt szükséges a gyámhivatal jóváhagyása. A jóváhagyás akkor adható meg, ha a jogügylet nem sérti a kiskorú érdekeit.

Ha a szülők valamilyen átmeneti okból nem tudják a gyermekük szülői felügyeletét biztosítani, kérelemre gyámként rendel ki a gyámhivatal családba fogadás keretében a szülők által megjelölt alkalmas személyt, családtagot a gyermek részére. Mindennek szükségességét a gyámhivatal évente felülvizsgálja. Családba fogadásra 7 gyermek esetében került sor, így összességében a családba fogadott gyermekek száma 23 fő.

5.7. A gyámsággal és gondnoksággal kapcsolatos ügyek

Gyámság alatt összesen 72 kiskorút tart nyilván a gyámhivatal, akik felett 23 esetben családba fogadó, 6 esetben nevelőszülő, 1 esetben gyermekotthon vezető, 35 esetben hivatásos gyám és 7 esetben harmadik személy látja el a gyámi teendőket.

A bíróság által elrendelt, cselekvőképességet érintő gondnokság alá helyezettek részére a gyámhivatal rendel ki gondnokot, aki biztosítja a jogszabályban meghatározott esetekben a gondnokolt megfelelő érdekvédelmét. A gyámhivatal 38 fő gondnokoltat tart nyilván, akik közül 26 fő esetében hozzátartozó, vagy más személy látja el a gondnoki teendőket. Megbízási szerződéssel 1 fő hivatásos gondnok működik az illetékességi területén, aki 12 fő gondnokoltnak a kirendelt gondnoka. A gyámoknak és gondnokoknak minden évben beszámolási, valamint vagyonneveléssel kapcsolatos elszámolási kötelezettsége van a gyámhivatal felé.

5.8. A vagyonneveléssel kapcsolatos adatok

A gyámhivatal 139 vagyonos kiskorút, valamint 32 fő vagyonos gondnokoltat tart nyilván. 37 kiskorú nyilvántartott készpénzvagyona mintegy 26.582.000,- forint. 22 gondnokolt készpénzvagyona mintegy 18.430.000,- forint. A nagykorúvá vált vagyonos gyermekek a vagyonukkal szabadon rendelkezhetnek, amiről értesítést kapnak.

Amennyiben hagyatéki eljárás során kiskorú is érintett az örökségben, a közjegyző megküldi a hagyatéki leltárt a gyámhivatal részére. A gyámhivatal vizsgálja, hogy a kiskorú képviselete biztosított volt-e a hagyatéki tárgyaláson, valamint a törvényes képviselőt értesíti, hogy a vagyont nyilvántartásba vette.

5.9. A városi gyámhivatal nyilvántartásai

A Városi Gyámhivatal nyilvántartást vezet:

- a) az átmeneti illetve tartós neveltekről,
- b) a családba fogadott kiskorúakról,
- c) az otthoneremtési támogatásokról,
- d) a megelőlegezett gyermektartásdíjról,
- e) a gyámság alatt állókról,
- f) a cselekvőképességet érintő gondnokság alá helyezettekről,
- g) a vagyonos gyermekekről és gondnokoltakról.

A felsorolt feladatokhoz kapcsolódóan, valamint társhatóság, bíróság, rendőrség megkeresésére a gyámhivatal környezettanulmányozást végez az illetékességi területén.

A 2010. évi ügyiratforgalmat az alábbi táblázat szemlélteti:

Főszámra iktatott ügyirat	372
Alsószámra iktatott ügyirat	2417
Összesen:	2789
Hozott határozatok és végzések száma	426

A gyámhivatal megfelelő munkakapcsolatot tart a megye 16 városi gyámhivatalával – egymás munkájának segítése, valamint egységes gyakorlat kialakítása érdekében – továbbá az illetékességi területhez tartozó gyámhatóságokkal, valamint családsegítő- és gyermekjóléti, védőnői szolgálatokkal, oktatási intézmények ifjúságvédelmi felelőseivel, rendőrséggel, a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Gyermek és Ifjúságvédelmi Intézettel, a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Gyermekotthonnal és annak lakásotthonaival.

6. A FELÜGYELETI SZERVEK ÁLTAL GYÁMTHATÓSÁGI, GYERMEKVÉDELMI TERÜLETEN VÉGZETT SZAKMAI ÉS HATÓSÁGI ELLENŐRZÉSEK TAPASZTALATAI, A MEGÁLLAPÍTÁSOK BEMUTATÁSA

A 2010. évben a *Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Főügyészség* a Városi Gyámhivatalnál ellenőrizte a gyermektartásdíj állam általi megelőlegezése ügyében 2009. év folyamán hozott határozatokat. A Jász- Nagykun- Solnok Megyei Kormányhivatal Szociális és Gyámhivatala 2008. szeptember 01. napjától 2010. október 31. napjáig terjedő időszakra vonatkozóan teljes körű vizsgálatot tartott. A vizsgálat célja annak megállapítása, hogy a gyámhivatal határozatai megfelelnek-e a jogszabályok rendelkezéseinek. A vizsgálatok eredménye még nem ismert.

A Városi Bölcsődét – mint *engedélyező hatóság* – 2010. évben ellenőrizte Martfű Város Önkormányzatának Címzetes Főjegyzője, aki megállapította, hogy a bölcsődei ellátásra meghatározott szakdolgozói létszám biztosított, és a képesítési előírásoknak a dolgozók megfelelnek. Az intézmény működése megfelel a jogszabályban előírt követelményeknek. A bölcsőde dolgozói a jogszabály rendelkezései, illetve a szakmai követelmények betartásával pontosan, szakszerűen végzik munkájukat.

A Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Közigazgatási Hivatal (2011-től Kormányhivatal) Szociális és Gyámhivatala megbízásából a *Szolnok Megyei Jogú Város Önkormányzat Egészségügyi és Bölcsődei Igazgatósága Észak-alföldi Regionális Módszertani Bölcsődéje* átfogó szakmai ellenőrzést végzett. Helyszíni ellenőrzés során megállapítást nyert, hogy a bölcsőde szakmai dokumentumai, személyi és tárgyi feltételei, működése és szakmai tevékenysége a jogszabályoknak és az elvárt módszertani előírásoknak, irányelveknek megfelel.

Az *állampolgári jogok országgyűlési biztosa* 2010 márciusában adta közre a gyermekvédelmi jelzőrendszer átfogó vizsgálatának eredményeit. Nemzetközi felmérések szerint Magyarország a gyermekek biztonsága szempontjából „veszélyes hely”, havonta átlagosan két gyermek lesz bántalmazás áldozata. Az UNICEF (az ENSZ gyermekvédelmi szervezete) 2009-ben kiadott jelentése szerint Magyarországon a gyermekek mintegy 4%-a kénytelen elszenvedni bántalmazást, ám mértéktartó becslések szerint is legalább három tényleges bántalmazás jut egy felderített esetre.

A gyermekvédelmi rendszer tudomására jutó bántalmazásos esetek száma jóval alacsonyabb, mint azt a társadalomtudományi kutatások becslései indokolnák. Szinte példa nélküli, hogy egy gyermek maga kérjen segítséget, amit a gyermekek életkori sajátosságai mellett a jogtudatosság hiánya, valamint a gyermekvédelmi jelzőrendszer szó szoros és átvitt értelmében vett „érzéketlensége” magyarázhat. Általános jelenség a szakemberhiány: a

családgondozók létszáma alacsony, ehhez mérten a gondozott családok, illetve gyermekek száma sokszor jóval meghaladja a jogszabályban meghatározott legnagyobb létszámot.

A nevelési-oktatási intézményekben általában nincs olyan szakember, akinek kizárólagos és állandó feladata lenne a gyermekek helyzetének feltérképezése, panaszaik meghallgatása és szükség esetén továbbítása a gyermekvédelmi szervhez. A gyermek- és ifjúságvédelmi felelősök és az iskolapszichológusok ismertsége esetleges, elérhetősége sok esetben nehézkes. Az oktatási minisztert kérte fel a biztos arra is, hogy fontolja meg a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős, valamint az iskolapszichológus kötelező alkalmazását.

7. JÖVŐRE VONATKOZÓ JAVASLATOK, CÉLOK MEGHATÁROZÁSA A GYVT. ELŐÍRÁSAI ALAPJÁN

7.1. A jelenlegi legsúlyosabb gyermekvédelmi, -jóléti problémák Tiszaöldváron

A gyermekvédelem területén jelentkező problémák igen sokszínűek és változatos formában fordulnak elő. Az egyes problémák bizonyos életkorokban hangsúlyozottabban jelentkeznek, máskor egyáltalán nem figyelhetők meg. Éppen ezért a városban jelentkező problémák elemzése és bemutatása életkorok szerint indokolt.

A bölcsődés korú gyermekek esetében a felvételt megelőzően családgondozást végeznek, így megfelelő módon tájékozódhat az intézmény a gyermek életkörülményeiről és probléma esetén azonnali jelzéssel élhet a Szolgálat felé. A 2010. évben sikerült jó személyes kapcsolatot kialakítani a szakemberekkel, szorosabb együttműködést kialakítva a Gyermekjóléti Szolgálattal, a védőnőkkel és a házi gyermekorvosokkal is. A gyermekek gondozottságát tekintve alapvetően komoly probléma nem merült fel. A tavalyi év során két veszélyeztetett kisgyermek elhelyezésére is sor került az intézménybe a korábbi évekkel ellentétben.

A megváltozott társadalmi viszonyok szociális és anyagi háttér miatt indokolt, hogy a gyermekek minél hamarabb bekerüljenek óvodai intézménybe, a fejlődés és a nevelés szempontjából, valamint a negatív hatások kompenzálása miatt. Az **óvodáskorú gyermekek** különböző anyagi háttérű, iskolázottságú, érdeklődési körű és temperamentumú családokból kerülnek az intézménybe. A gyermekek jelentős arányban élnek megfelelő lakás és anyagi körülmények között, azonban az ő életszínvonaluk minősége is meglehetősen romlott az utóbbi időben az ország gazdasági válsága miatt. Indokolt nagy figyelmet fordítani az 5. életévét betöltött gyermekek kötelező óvodába járásának betartására, hiszen fontos, hogy minden HH, HHH, SNI gyermek elérje az iskolaérettség szintjét, és időben megkezdjék iskolai tanulmányaikat. Az óvodáskorúaknál jelentkező problémákat az alábbiak szerint lehet csoportosítani:

- alapvető gond a rendszertelen óvodába járás,
- sok esetben előfordul az esetenkénti és rendszeres térítési díjhátralékok keletkezése,
- fenti problémához szorosan kötődik egyes szülők együttműködésének hiánya, sőt egy-egy esetben saját gyermeke értelmi, érzelmi, szociális fejlődésének veszélyeztetése, valamint több esetben előfordul, hogy a szülők nem mennek be személyesen az óvodába, hanem valamely idősebb testvér kíséri be és megy érte az óvodás gyermekért,

- a családi háttér problémái: kedvezőtlen szociális háttér, alacsony iskolázottság, szülők felelőtlen életvitele, munkanélküliség, rossz lakásviszonyok, melyre a gazdasági világválság helyi szinten is kedvezőtlen hatású volt,
- a gyermek otthoni étkeztetésének problémái, melyet részben megold a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény által nyújtott támogatás, és a gyermekétkeztetés,
- kevesen jogosultak óvodáztatási támogatásra, mivel a szükséges feltételek mindegyike nem teljesül egyidejűleg (igazolt hiányzás, például betegség esetén is könnyen eleshetnek a támogatástól),
- a HH és HHH valamint az SNI és BTMN, továbbá a védelembe vett gyermekek viszonylagosan magas száma,
- gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermekek után tízórait és uzsonnát kell fizetni,
- gyermekek higiénés ellátása a családokban, kiemelt gond egyes esetekben a fejtetvesség, mely általában ugyanazon gyermekeknél fordul elő, de ezzel veszélyt jelentenek a többi gyermekre és a felnőttekre is,
- óvodapszichológus és a családterápia lehetőségének a hiánya.

Az **általános iskolákban** is hasonlóak a megfigyelések, és a tanulók körében az alábbi problémákról lehet beszámolni:

- iskolakerülés, csavargás, engedély nélküli távozás
- garázdaság, rongálás
- betörés, lopás
- agresszív viselkedés, verekedés, iskolai erőszak
- mentális, pszichés zavarok
- beilleszkedési, tanulási gondok
- magatartási zavarok, fegyelmezetlenség
- egészségtelen életmód, dohányzás, alkoholfogyasztás
- igazolatlan hiányzások
- reggeli késések, tanítási idő alatti engedély nélküli eltávozás (ezen a téren javulás tapasztalható a közcélú foglalkoztatás keretében ellátott portaszolgálatnak köszönhetően)
- tanuló társak megfélemlítése, fizikai bántalmazása, verekedés
- a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős és pszichológus hiánya
- az iskolákban is gond, hogy rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermekek után a szülőknek tízórait és uzsonnát kell fizetni, és emiatt jelentős térítési díjhátralékot halmoznak fel
- rossz családi háttér (gondozási, nevelési hiányosságok, válás, munkanélküliség, felelőtlen életvitel, otthoni konfliktusok)

A **középsiskolában** az előzőekben felsorolt problémák szintén megfigyelhetők, azonban az életkori sajátosságokból adódóan a 14-18 éves korosztály esetében újabb problémák is felmerülnek, több és más jellegű veszélyeknek is ki vannak téve a gyermekek, melyeket az alábbiak szerint lehet összefoglalni:

- dohányzás (iskolában és közterületen), alkoholfogyasztás,
- a szexuális élet korai megkezdése, nem kívánt terhesség,
- egyéni életvezetési problémák, a felelősség hiánya,
- a szülőkkel való kapcsolattartás nehézkessége fokozódott,

- csökken esetenként a szülői értekezletek látogatottsága,
- növekvő iskolai agresszió (verekedés folyosón, mosdóban, tanórán).

A beszámoló következő része a fent kiemelt problémák okát is feltárja, melyek ismeretében megfogalmazhatók a legfontosabb elérendő célok, ezek eléréséhez az eszközök, módszerek köre is.

7.2. A problémák főbb feltárt okai

Az előző részben megfogalmazott problémák hátterében – függetlenül az életkori és intézményi sajátosságoktól – hasonló okok tárhatóak fel, melyek alapvetően egyrészt a gyermek szűkebb és tágabb (társadalom, kortárs csoportok, család) életkörnyezetében, másrészt pedig – részben talán épp az előzőek hatására – magában a gyermekben és a családban keresendők. Az iskolai mulasztás visszaszorítását elsősorban a szülők tudnak megakadályozni. Ez a jelenség szorosan összefügg a tanulók jogait túlhangsúlyozó, a kötelességeiket ehhez képest pedig nem kellően hangsúlyozó liberális tanügyi jogszabályokkal.

A települési szinten feltárt okok az alábbi csoportosítás szerint mutathatók be az előző évi beszámolót is alapul véve.

7.2.1. Környezeti okok

A fenti problémákhoz vezető környezeti hatások közül foglalkozni kell a legtágabb környezet, azaz a **társadalom folyamatainak és jelenségeinek káros hatásával**. Annál is inkább, hiszen a gyermek a szocializációs folyamatban a környezetében fellelhető mintákat, modelleket követi. Manapság nagyon nyitott társadalomban élünk, az Internet, a televízió azt a környezetet, mellyel a gyermek interakcióban áll, nagymértékben kiszélesítette. Ennek eredményeképpen nemcsak értéket közvetít, hanem **negatív modelleket**, sőt **deviáns viselkedési formákat** kínál fel és közvetít meglehetősen koncentrált módon, a gyermekek a média által közvetített torz és irreális értékrendszerrel próbálják feltölteni személyiségüket.

A szűkebb, ámde annál fontosabb környezeti elem, a kortárs csoportok pozitív hatása sem jellemző, de az ilyen szervezetek, kezdeményezések nem is erősödtek. Ezt a problémát csak növeli a modern fogyasztói és információs társadalom velejáró jelensége: az **elidegenedés**, azaz a közösség tagjaként is magány és egyedüllét érzése, melyhez teljes érdektelenség társulhat. Ezt pedig azért fontos hangsúlyozni, mert a gyermek egészséges én-képének kialakulása és a társadalomba való beilleszkedése ily módon nem valósul meg.

A környezeti hatások közül külön ki kell emelni a gyermek nevelkedésének színterét, a családot, mely kulcsfontosságú, és ez az a színtér, melyre a nevelési-oktatási intézmények és a jelző rendszer többi tagjai hatással lehetnek közvetlenül is. Magyarországon az „átörökített” családmodell évről-évre rosszabb (az új házasságok jelentős része válással végződik, csökken a házassági kedv, sokan éretlen személyiséggel, fiatalon menekülnek házasságba, a szülőszerep és a megfelelő családmodell megtanulásának lehetősége így csökken). Tiszaöldváron évről-évre több család jut olyan helyzetbe, mely szinte „kitermeli” azon gyermekek körének bővülését, akikre nagyobb figyelemmel kell lenni. A problémák társadalmi hátterében legtöbb esetben a **munkanélküliség** áll, de gyermekekkel együtt a **szülők nemtörődömsége** is gyakori. A középiskolába is a tanulók közül nagyon sokan érkeznek **rossz szociokulturális viszonyok** között élő családokból és kistéleplésekről. A

tanulók közvetlen környezetében hangsúlyos probléma a családban az **alkoholizálás** és az ezekből adódó **családi konfliktus**, mely begyűrűzik az iskolába is, hiszen ez a gyermekvédelmi problémák alapvető gyökere. Sok esetben **gondozási, nevelési hiányosságok** figyelhetők meg a családban. A gyermeket veszélyeztető forrás a **szülők válása, élettársi kapcsolatuk gyakori változtatása**. Súlyosabb veszélyforrás a kriminogén szülői háttér, a szülők **erkölcstelen, felelőtlen, bűnöző, könnyelmű életvitele**, mely szintén nem ritka. A család szocializációs, biztonságos és stabil környezetet sugárzó, pozitív mintákkal szolgáló szerepe gyengül, gyakoriak a kimondottan **negatív családi modellek**, melyeket a gyermekek vagy követnek, vagy pedig menekülnek a családi kötelekekből. Azonban mindkét esetben ez problémaként jelentkezik nevelési-oktatási intézményeinkben.

7.2.2. Anyagi okok

Anyagi okokból kifolyólag akkor tekinthető a gyermek veszélyeztetettnek, ha szülei **munkaképtelenek, csökkent munkaképességűek, a család nagy létszámú, a szülőknek nagyon alacsony a jövedelme, vagy munkanélküliek**. Ezt a korábbi években is tapasztalt jelenséget 2009-ben súlyosbította a **gazdasági világválság** negatív gazdasági hatása, munkahelyek megszűnése, a bérek stagnálása és a reálbércsökkenés, egyes szociális ellátások összegének csökkenése, melyhez sok család esetében **felhalmozott tartozásállomány** is társul (pl.: devizaalapú lakáshitelek és szabad felhasználású hitelek). Pusztán a rossz jövedelmi és vagyoni viszonyok is súlyos problémák okozói lehetnek, hisz közvetlenül hatással vannak a családtagok életvezetésére. A szülők megélhetésük biztosítása, illetve a pénzzavar leküzdése érdekében hosszú időt töltenek munkavégzéssel, távol a családtól, így rendkívül lecsökken a családdal töltött idő, mely a család diszfunkcionális működéséhez vezethet. Sok esetben a pénzszerzés lehetőségét csak a játékgépezésben látják, mely komoly szenvedéllyé is válhat és sajnos már a fiataloknál is jelentkező probléma. A pénzszerzés másik lehetősége számukra a szabálysértések és **bűncselekmények** elkövetése, mely erős negatív példaként vezet el a gyermekkori bűnözésig, melyről részletesen külön fejezetben lesz szó. A hazánkba is begyűrűző gazdasági világválság hatása érezhető a családok életében is, a családok jövedelmi helyzete romlik, állások elvesztése és a munkanélküliség problémája erősödik, a családok egy része eladósodik, uzsorakölcsönöket is vesz fel, mely ma már büntetőjogi kategória.

7.2.3. Egészségügyi, életvezetésből adódó okok

A gyermekvédelem területén felmerült problémák egy része egészségügyi okokra is visszavezethetők. Egészségügyi okból akkor tekinthetjük veszélyeztetettnek a gyermeket, ha valamelyik szülője, vagy maga a gyermek **súlyosan, tartósan beteg**. Az iskolai osztályokban ma már nem ritka, hogy több gyermek is szenved tartós – a korábbi időkben erre a korosztályra nem jellemző – betegségekben, úgy mint vérnyomás problémák, cukorbetegség, pszichés betegségek, és **rendszeres gyógyszeresedésre** szorul, mely önmagában hatással van iskolai tevékenységére. Ehhez a témakörhöz kell sorolni az **egészségre ártalmas szenvedélyeket**: a **dohányzást, az alkohol- és drogfogyasztást**, mely tevékenységeket egyre fiatalabb korban kezdik a gyermekek. Túlnyomó részük tisztában van az ebben rejlő veszélyekkel, mégis egyre többen nyúlnak ezekhez a szerekhez. Ezen szenvedélybetegségek kialakulásának hátterében ismételten **a családi okokat kell keresni. Sok családban a szülők a neveléssel kapcsolatos feladatokat az iskolára igyekeznek hárítani.** A szeretet, elfogadás, harmónia, meghittség, támasz olyan emberi igények, melyek kielégületlensége óhatatlanul a szenvedélykeltő viselkedések irányába, és szenvedélykeltő szerek használatához vezet. Már a 8-10 éves gyerekek családi ünnepeken a kocsmában vannak szüleikkel, alkoholt, drogot fogyasztanak, cigarettáznak. Egyre több szülő csak „asszisztál” a gyermek életének,

fejlődésének alakulásához, de részt nem vesz benne, és fel sem ismerik ezt a hiányosságot. Ezek a „funkcionális” szülők úgy gondolják, hogy az étkezés, ruházkodás, lakhatás, anyagiak biztosításával ki is merül a szülő tevékenysége.

7.2.4. A gyermek magatartásában, személyiségfejlődésében rejlő okok

Abban az esetben tekinthető veszélyeztetettnek a gyermek e tekintetben, ha *értelmileg vagy érzelmileg visszamaradott*, gátlásos, szorongó, agresszív, csavargó életmódot él, bűncselekményeket követ el. Itt is le kell szögezni, hogy a gyermeknek felróható ezen viselkedési forma sem önmagától alakul ki, hanem ezek a család abnormális működésére adott válaszként jelentkeznek. Ez olyan mértéket is ölthet, hogy az életkor előre haladtával a gyermek kezd diktálni a családban, a szülő nem támaszt vele szemben elvárásokat, sőt asszisztál gyermeke helytelen cselekedeteihez (indokolatlan hiányzások igazolása, káros szenvedélyek engedélyezése és tűrése, felelősség átvállalása). A személyiségfejlődésükre rossz hatással van a negatív hatású kortárs csoportokhoz való erős kötődés, valamint a kalandvágy és kíváncsiság, mely kompenzációs hatású az alacsony önértékelés mellett. A fiatalok nagy része könnyen befolyásolható, jövőképük kialakulatlan, de megfigyelhető a jövőkép teljes hiánya és a mának élés is, sőt a maguk ellen fordulás is.

7.2.5. Kulturális különbségekből adódó okok

A gyermekvédelmi, -jóléti problémák okainak feltárásakor nem kerülhető el, hogy ne essen szó a település cigány kisebbségének sajátos kultúrájából, életmódjából, szokásaiból adódó okokra. Főképpen az ő esetükben súlyos probléma gyermektársaik fizikai bántalmazása és a trágár beszéd. Nagy gond, hogy a helytelen nevelés mellett még a szülő sem adja meg a kellő tiszteletet a pedagógus irányába, hanem a pedagógusra panaszkodik, és nem a gyermeket fegyelmezi és tereli a helyes magatartási formák követésének irányába. A helytelen magatartás jelen esetben is a rossz szülői modell követéséből adódik. Alapvető gond, hogy kultúrájuk és hagyományaik szerint a jogszabályokban meghatározott szabálysértések, illetve bűncselekmények nem feltétlenül helytelennek ítélt dolgok, hanem elfogadottnak tekintik, a törvényi szabályozás figyelmen kívül hagyása így gyakori jelenség. Ezen probléma megoldása azonban alapvetően nem a gyermekvédelmi rendszer feladata, hanem az egész országot érintő társadalmpolitikai kérdéskör.

7.3. A problémák alapján meghatározott legfontosabb célok, eszközök azok megoldására és javasatok a jövőre vonatkozóan

Az előző részekben felvázolt problémák zömének megoldása nem a gyermekvédelmi rendszer feladata, hisz átfogó társadalmi problémákról van szó, azonban a gyermekekkel kapcsolatos különféle gondok nem kezelhetők elkülönítetten korlátozva az egyénre, hanem egységesen, komplex módon megközelítve lehet felállítani az elérendő célokat, melyek így esetenként túl is mutatnak a gyermekvédelem szakterületén. *A fenti problémákból kiindulva az alábbi átfogó célokat határozhatjuk meg:*

- A jelzőrendszer tagjainak az eddigiekhez hasonló jó együttműködése, illetve a gyakoribb, rendszeresebb konzultáció, tapasztalatcsere konkrét gyakorlati ügyek tekintetében.

- A gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos, valamint a gyermekek mentálhigiénés egészségének fejlesztése és megőrzése érdekében történő tevékenységek szervezése.
- Az ötödik életévét betöltött gyermekek kötelező óvodába járásának betartatása, az iskolaérettség elérése minden gyermek esetében.
- Az intézményi étkeztetés színvonalának megtartása, még nagyobb hangsúly helyezése az egészséges táplálkozásra és életmódra, a gyermekek és a szülők meggyőzése a rendszeres étkezés fontosságáról.
- Rendszeres bölcsődébe, óvodába, iskolába járás fontosságának tudatosítása mind a gyermekben, mint a szülőben, valamint az indokolatlan – akár igazolt, akár igazolatlan – hiányzás számának csökkentése.
- A napközi és a tanulószoba, továbbá különböző foglalkozások biztosítása a gyermekek részére a jövőben is.
- Negatív környezeti hatások lehetőség szerinti csökkentése, és egyidejűleg pozitív példák mutatása a gyermekek számára, széleskörű preventív tevékenység folytatása.
- Fellépés a szenvedélybetegségek kiskorúak körében történő elterjedése ellen, valamint a szabálysértések, bűncselekmények megelőzése.

A problémák kezelésében és a célok elérése érdekében az alábbi **eszközök, módszerek** állnak rendelkezésre, melyeket a nevelési-oktatási intézmények nap, mint nap alkalmaznak is mind preventív céllal, mind pedig a már felszínre került probléma kezelése során:

- Egyéni megbeszélések, esetmegbeszélések, előadások a szülőknek, óralátogatás, értekezletek, munkaközösségi foglalkozások, eseti megbeszélések a nevelők között.
- Fogadóóra, szülői értekezletek, rendszeres feljegyzések a tanulmányi munkáról.
- Az óvodai beíratással kapcsolatos feladatok átfogó és közvetlen kommunikáción alapuló szervezése.
- Integrációs rendszerbe való bekapcsolódás óvodák esetében, amely lehetővé teszi a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek hátránykompenzációját, anyagi támogatását (segélycsomagok, ingyenes kirándulás, ingyenes színházlátogatás, ajándékok).
- Családlátogatás, és egy időben a szülő tájékoztatása a gyermek és az ő kötelezettségeiről.
- Többoldalú tájékoztatás, telefonos kapcsolattartás.
- Hivatalos levél, értesítés, felszólítás (igazolatlan órák esetén pl.).
- Feljelentések, és ezek alapján szabálysértési bírság kiszabása vagy büntetőeljárás lefolytatása.
- Házi rend szigorítása, az Intézményi Minőségirányítási Program működtetése.
- Veszélyeztetettség jelzése és gyámhatósági intézkedések.
- Szaktanári, osztályfőnöki, igazgatói dicsérek, figyelmeztetések szakszerű alkalmazása, iskolai pontrendszer alkalmazása a jutalmazási és motivációs rendszeren belül.
- Osztályfőnöki órák bűnmegelőzési témái, a Büntető Törvénykönyv előírásainak ismertetése, tesztlapok kitöltetése, a rendőrség felkérése előadások megtartására.
- Egységes nevelő eljárás, egységes, határozott fellépés adott esetekben.

- Egyéni képességekhez igazodó tanórák (nívócsoporthoz tartozó oktatás pl. matematika és idegen nyelv tantárgyaknál, SNI-s tanulók komplex fejlesztése, felzárkóztató órák).
- HH és HHH-s gyermekek esélyegyenlőségének megteremtése az „Út az érettségihez” programmal is.
- Felvilágosító órák tartása szükség szerint külső szakemberek bevonásával.
- Kérdőíves felmérések a tanulók körében.
- Preventív (csoportos) és korrekciós (egyéni és kiscsoportos) fejlesztési programok a hátrányok kompenzálása és a szegregációmentesség érvényesülése érdekében.
- Preventív célzatú megfigyelés kimondottan óvodás korban (családi nevelés, családon belüli krízishelyzetek, érzelmi biztonság vagy annak hiánya, értelmi fejlettség, szorongás és kötődés, gátlások, beilleszkedési nehézségek, a szocializáció folyamata, szülő elfoglaltsága, család létszáma, különélés).
- Fórumok és nyílt napok/ hetek és családi délután, melyen például szakemberek előadásai hangzanak el az óvodáskorú gyermekek egészségmegőrzésével, nevelésével, játékaival kapcsolatban, továbbá ehhez ruhagyűjtési akció (ruhabörze) is társult.
- Szabadidős tevékenység biztosítása az óvodában (játék, rajzolás, barkácsolás, kézimunka, verselés, mesélés, bábozás, testmozgás) és egyéb szolgáltatások úgy, mint hittan oktatás, drámajáték, nyelvoktatás, nyelv és beszédfejlesztés, gyógytestnevelés, úszásoktatás, zeneóvoda.
- Hasonló szabadidős tevékenységek az iskolában; pl. szakkörök: kerámia, virágkötő, énekkar, irodalmi színpad, báb, tenisz, sportfoglalkozás, lány foci, idegen nyelvi levelezős szakkör, társastánc, stb; szabadidős programok: olvasótermi szolgáltatás, könyvtár, színház- kiállítás.
- Tanári ügyelet szigorítása a tanórák közötti szünetekben a dohányzás megfékezése érdekében, elméleti felvilágosító órákkal kiegészítve.
- Egészségnevelési órák a védőnők segítségével általános iskolában (fogápolás, egészséges táplálkozás, dohányzás, testmozgás, sport, drog prevenció, serdülőkori változások, fogamzásgátlás és szex, nem kívánt terhesség veszélyei). Középszintű egészség-nevelési nap a dohányzás, az alkoholfogyasztás, a drog, az egészségtelen táplálkozás veszélyeiről.
- Sport programok (pl.: aerobik, falmászás, erős emberek vetélkedője, röplabda bajnokság).
- Óvodai Egészségprogram 2011-től a Homoki Óvodában, mely kiegészíti az étkeztetést gyümölcsökkel, zöldséggel. Tisztasági csomagok, mesekönyvek, játékok, ábrázoló eszközök beszerzése, kirándulások szervezése.
- Óvodai képességmérés a DIFER és az OVISZOLGA segítségével, mely eredményéről a szülők is tájékoztatást kapnak.
- Logopédiai fejlesztés, gyógytestnevelés, gyógypedagógiai foglalkozások.
- Közlekedés-biztonsági előadások.
- Mentori tanári tevékenység (Útravaló-program).
- A pedagógusok folyamatos továbbképzése.
- A lopások megelőzése érdekében portások alkalmazása, zárható szekrények biztosítása.
- Szülő kártérítési kötelezettségének érvényesítése a gyermekek rongálásai miatt (tűzjelző, tűzoltó készülék rongálása, lambéria beszakítása, öltözőszekrények ajtóinak leszakítása, teremajtó betörése, stb.)

- Együttműködési megállapodás megkötése a helyi kisebbségi önkormányzattal.

A fenti összefoglaló felsorolásból is kitűnik, hogy az előző részekben bemutatott igen összetett problémák kezelése milyen sokféle pedagógiai és egyéb módszert, eszközt követel meg, melyeket már eddig is alkalmaztak intézményeink szakemberei, azonban az is tény, hogy a fentiek rendszeres alkalmazás mellett is egyes problémák túlnőnek a nevelők, pedagógusok, a jelző rendszer szakembereinek a hatáskörén és intézkedési lehetőségein. Sok esetben társadalmi méretű prevenciós programokra lenne szükség, hiszen az „egyszerű” felvilágosító tevékenység, a tiltás és a korlátozott fegyelmező eszközök alkalmazásával sok esetben nem lehet eredményeket elérni. Éppen ezért a már alkalmazott módszereken túl, az előzőekben meghatározott célok elérése érdekében az alábbi – a jelzőrendszer tagjai által egyhangúan kinyilvánított – **javaslatok** megvalósítására kiemelt hangsúlyt kell fektetni.

- A fenntartó gondoskodjék a **gyermek- és ifjúságvédelmi felelős** státuszának visszaállításáról, mely már félállásban is nagyban növelné a gyermekvédelmi, -jóléti rendszer hatékonyságát. Feladatai lennének többek között a nyilvántartások vezetése, közös és önálló családlátogatások, kapcsolattartás. A munkakör megszűnésével mind az intézményvezetők, mind az osztályfőnökök és a többi tanár adminisztratív és egyéb jellegű munkája is megnövekedett.
- Városi szinten legalább egy fő **iskola- és óvodapszichológus és/ vagy mentálhigiénés szakember alkalmazása** indokolt, ugyanis egyes felmerülő problémák jellegükből adódóan túlhaladnak a pedagógus kompetenciáján. Az intézményes nevelésre egyre több és bonyolultabb feladat hárul. Ezeket az osztályfőnökök és/ vagy kollégiumi nevelők önmagukban nem győzik, de nem is képesek megoldani. Ezen szakemberek lennének hivatottak arra is, hogy a pedagógusokat és a szülőket is speciális tanácsokkal lássák el.
- Meg kell teremteni az iskolai, illetve szabadidő sport hatékonyabb finanszírozását és ezzel a tanulók rendszeres sportolási lehetőségét. Az, akinek életformájává válik a **rendszeres sportolás, testmozgás**, kevésbé hajlamos arra, hogy egészségkárosító szenvedélyek rabjává váljon (játsszótér, gördeszka-, BMX-pálya, stb. létesítése).
- A jövőre vonatkozó cél továbbra is, hogy a 2006. október 15. napjával megszűnt **helyettes szülői ellátást visszaállítsuk**, melyre irányuló törekvések ez idáig nem jártak teljes sikerrel.
- A jelzőrendszer tagjai között **még szorosabb és folyamatosabb együttműködés** kiépítése, mely során legyen rendszeres visszajelzés a megtett intézkedésekről, továbbá egyes esetekben **nagyobb együttműködés lenne indokolt a rendőrséggel és a polgárőrséggel, civil szervezetekkel és a helyi egyházakkal**.

8. BŰNMEGELŐZÉSI PROGRAM FŐBB PONTJAINAK BEMUTATÁSA, VALAMINT A GYERMEKKORÚ ÉS A FIATALKORÚ BŰNELKÖVETŐK SZÁMÁNAK AZ ÁLTALUK ELKÖVETETT BŰNCSELEKMÉNYEK SZÁMÁNAK, A BŰNELKÖVETÉS OKAINAK BEMUTATÁSA

8.1 Tiszaöldvár Város Közbiztonsági és Bűnmegelőzési Konceptiója

Tiszaöldvár Város Önkormányzata Képviselő-testületének Tiszaöldvár Város Közbiztonsági és Bűnmegelőzési Konceptióját a 267/2003. (XI. 27.) ÖKT számú határozattal fogadta el.

A konceptió célja az önkormányzat közbiztonsági és bűnmegelőzési céljainak és feladatainak megfogalmazása, a prioritások kijelölése és a lehetőségek feltárásával a megvalósítás módjának meghatározása. A feladatok között kiemelt helyen szerepel a bűnözés utánpótlás bázisának csökkentése, mely a családsegítő és gyermekjóléti szolgálat és a rendőrség közös munkájával valósul meg a megelőzés során. A megelőző tevékenységet fokozottan kell végezni a halmozottan hátrányos helyzetűek, a veszélyeztetett gyermekek és fiatalok, valamint a visszaesők tekintetében. A feladatok meghatározása között a D.A.D.A. program támogatása, a drogmegelőzési program folyamatossá válása és az áldozatvédelmi tevékenység erősítése, a pedagógusok ez irányú képzésének, továbbképzésének folyamatossá tétele, a korosztályi segítők képzése és a Közrendvédelmi Bizottság létrehozása szerepel.

A Konceptió feladatainak megvalósítása érdekében az oktatási intézmények és a helyi rendőrség együttműködnek a prevenció érdekében. Bűnmegelőzési és drogellenes témakörökben tartanak felvilágosító előadásokat általános iskolások részére, valamint a közlekedés biztonságának javítása érdekében szintén szerveznek foglalkozásokat.

A gyermekvédelmi feladatok ellátása, valamint a családon belüli erőszak visszaszorítása érdekében 2004-ben együttműködési megállapodás jött létre a Szolnoki Rendőrkapitányság és Tiszaöldvár Város Polgármesteri Hivatal Gyámhivatala és Gyámhatósága között.

8.2. Tapasztalatok a fiatalkori és gyermekkori bűnelkövetésről

A Szolnoki Rendőrkapitányság illetékességi területén belül a bűnügyi fertőzöttség szempontjából a megyeszékhely túlsúlya dominál, a kisebb helységeké nagyságrendekkel alacsonyabb. Szolnok városban, amíg 2009. évben egy minimális, 0,19 %-os csökkenés volt tapasztalható az elkövetett bűncselekmények számában, addig 2010. évben 26,64 %-os növekedés volt kimutatható. 2008-ban 3735, 2009-ben 3728 és tavaly 4721 bűncselekmény történt a városban, de megemlíthetjük, hogy 2007-ben ennél is több, 4747 volt.⁴

Az alábbi táblázatban a kapitányságunk illetékességi területén található városokban ismertté vált bűncselekmények számát láthatjuk az elmúlt öt év vonatkozásában.

⁴ Megjegyzés: Az adatok az Egységes Nyomozó Hatósági és Ügyészségi Bűnügyi Statisztikai rendszerből (ENYÜBS) származnak. Az ENYÜBS az ország valamennyi igazságszolgáltatási szervének eljárási adatait tartalmazza, melyek elérhetők a <http://crimestat.b-m.hu> internetes címen is.

Város	2006	2007	2008	2009	2010
Szolnok	3953	4747	3735	3728	4721
Tiszaöldvár	387	384	337	409	514
Újszász	180	199	165	136	171
Martfű	147	179	170	128	159
Rákóczi falva	62	69	64	38	43

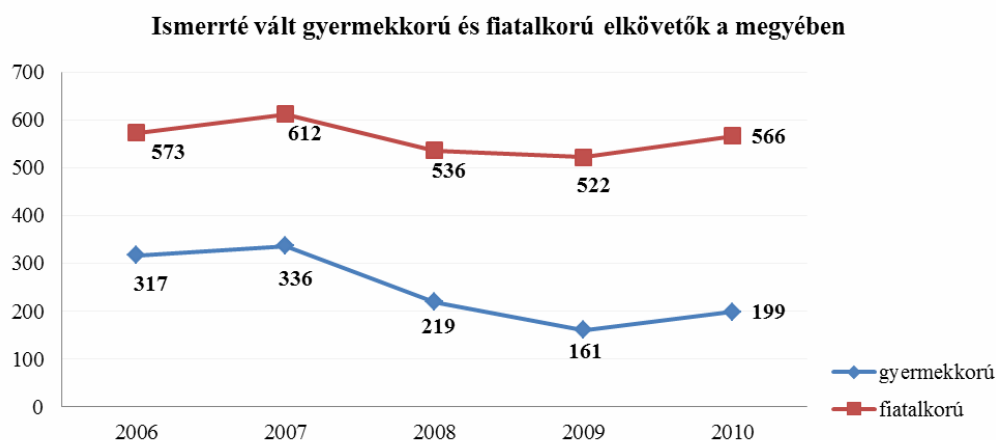
A fenti adatokból megállapítható, hogy Tiszaöldváron az ismertté vált bűncselekmények számában egy 25,67 %-os növekedés következett be 2010. évben, míg 2009-ben 409 db bűncselekmény vált ismertté a településen, addig 2010-ben 514 db.

A bűncselekményi struktúrán belül továbbra is a vagyon elleni deliktumok túlsúlya jellemző Tiszaöldváron is. Míg 2009. évben az arányuk 70,7 %-os volt, addig 2010. évben 70,4 %-ra változott. A városban 2010-ben 362 db vagyon elleni bűncselekményt követtek el, ez 73 darabbal több mint az előző évben. A vagyon elleni bűncselekményeken belül a lopás dominál, melynek száma 167-ről 263-ra emelkedett és emelkedett a betöréses lopások száma is, 31-ről 66-ra. 2010-ben 4 rablást regisztráltak az ENYÜBS adatai szerint a településen. 2 esetben az elkövetők az időskorú sértettek lakásán megjelenve hivatalos jelleg felhasználásával, kisebb jellegű erőszak alkalmazásával kényszerítették a sértetteket az eltulajdonítás eltűrésére. Az elkövetői csoport 2 tagja előzetes letartóztatásba került.

Csökkenett a testi sértések száma, 19-ről 16-ra, viszont a garázdaságok száma 22-ről 29-re emelkedett. A közlekedési bűncselekmények száma 15-ről 11-re csökkent, míg a gazdasági bűncselekmények száma 6-ról 16-ra emelkedett.

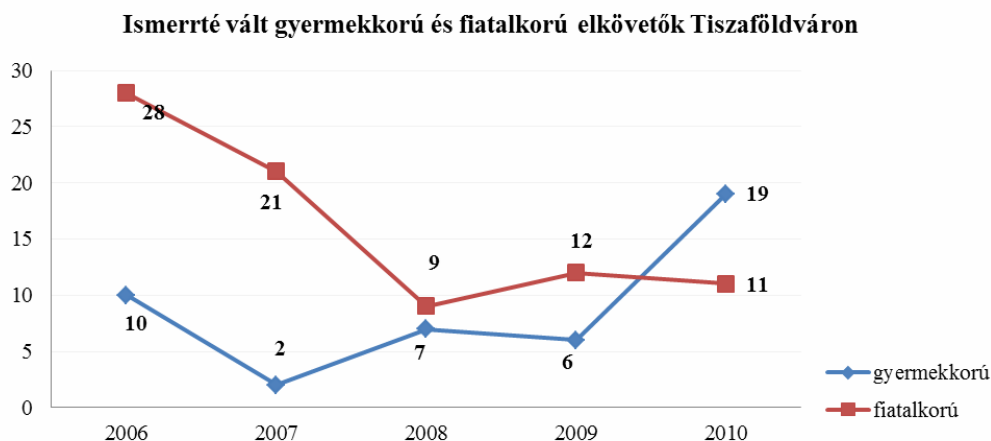
A bűnügyi helyzet értékelése során figyelmet kell fordítanunk a **felderített bűnelkövetők** összetételére is. Lakóhely szerint Tiszaöldváron 138 bűnelkövető (férfi 106, nő 32) vált ismertté 2010-ben, ez a szám 2009-ben 124 volt. Büntetlen bűnelkövető 2010-ben 81 fő volt, büntetett pedig 57 fő. 2009-ben ez a két szám 75 és 49 volt.

A **kiskorú elkövetők** tekintetében megállapítható, hogy mind a fiatalok, mind pedig a gyermekkorú elkövetők száma Jász-Nagykun-Szolnok megyében, 2010. évben növekedett, melyet az alábbi diagram is szemléltet.

A kapitányság illetékességi területén élők vonatkozásában a gyermekkorúaknál figyelhető meg növekedés, míg a fiatalok számában nem történt változás. Amíg a tavalyi évben 130

fiatalkorú és 61 gyermekkorú elkövető vált ismertté, addig a korábbi évben ez a két szám 130 és 38 volt. Tiszaföldvár városában lakó, elkövető kiskorúak számának alakulását az alábbi diagram mutatja. A fiatalkorú elkövetők tekintetében minimális csökkenés, míg a gyermekkorú elkövetők tekintetében jelentős növekedés figyelhető meg.

Összehasonlításként az illetékességi területen található városokban az alábbiak szerint alakultak a kiskorú elkövetők száma.

Fiatalkorú elkövetők:

Város	2006	2007	2008	2009	2010
Szolnok	127	146	81	87	79
Tiszaföldvár	28	21	9	12	11
Újszász	9	4	3	5	5
Martfű	1	4	10	3	2
Rákóczi falva	nincs adat	nincs adat	nincs adat	1	2

Gyermekkorú elkövetők:

Város	2006	2007	2008	2009	2010
Szolnok	95	77	42	22	35
Tiszaföldvár	10	2	7	6	19
Újszász	11	2	2	4	3
Martfű	0	2	2	1	0
Rákóczi falva	nincs adat	nincs adat	nincs adat	0	0

A kapitányság illetékességi területén a kiskorúak követték el lopást, gépkocsi feltörést, testi sértést, esetenként rablást is. Személy elleni bűncselekményeiket a társas elkövetés, az indokolatlan erőszak, és gyakran a brutalitás is jellemzi. A szegregálódott környezetben élő családok gyermekei már 9-10 éves koruktól az idősebbek példáját követve lépnek a bűnözés útjára. Ezek a kiskorúak nagyon hamar családfenntartóvá válnak, mert az idősebb családtagok börtönbe kerülnek, vagy egyszerűen azért, mert tudatosan küldik lopni őket, mivel nem büntethetőek. Az ilyen antiszociális környezetben felnövő gyermekek részére nem is tudunk más követhető alternatívát felállítani, és így terjedő problémával állunk szemben.

A **tiszaföldvári kiskorúak** zömében vagyon elleni bűncselekményeket követtek el a városban 2010. évben, azonban személy elleni és közrend elleni bűncselekmények is történtek, amelyeknél az indokolatlan erőszak is jellemzővé vált.

Adataink szerint az alábbi, Tiszaföldváron történt **bűncselekmények** elkövetése miatt indult büntetőeljárás 2010. évben, tiszaföldvári lakóhelyű, kiskorú elkövető ellen:

- Két gyermekkorú fiú az egyik ház udvarára a kerítésen keresztül bemászott és onnan meggyet kíséreltek meg eltulajdonítani.
- Egy fiatalkorú fiú az egyik söröző bekerítetlen udvaráról eltulajdonította egy fiatalkorú fiú kerékpárját.
- Egy gyermekkorú fiú az egyik épülőfélben lévő ház, kerítéssel körbekerített udvarára bement, ahonnan vasanyagot kísérelt meg eltulajdonítani.
- Egy gyermekkorú fiú és egy gyermekkorú lány az egyik postaládából eltulajdonítottak egy új bankkártyát, mellyel megkíséreltek pénzt felvenni bank automatából.
- Ugyancsak ez a gyermekkorú páros az egyik üzlet nyitott raktárából megpróbált kitolni és eltulajdonítani két bevásárlókocsit, melyekben lejárt szavatosságú, értéket már nem képviselő, de az üzlet dolgozói által elszámolási kötelezettség alá tartozó különféle árufeleségek voltak.
- Két gyermekkorú testvérpár (egyik fiú, másik lány) az egyik lakás pincéjébe bemásztak és onnan befőttes és italokat tulajdonítottak el.
- Egy fiatalkorú fiú, felnőtt korú férfi társával együtt egy lakatlan lakóházba ajtóbefeszítés módszerével behatolt, ahonnan szőnyegetek és kéziszerszámokat tulajdonítottak el.
- Egy gyermekkorú fiú az egyik üzlet előtti járdán egy gyermekkorú fiútól erőszakkal rágógumit követelt, azonban a sértett nem adott neki, így az elkövető elengedte és a helyszínről eltávozott. Az ügyben rablás büntett elkövetése miatt indult büntetőeljárás.
- Ugyan ez a gyermekkorú fiú, egy gyermekkorú és egy fiatalkorú fiú társaságában dolog elleni erőszakkal behatoltak egy családi házba, ahonnan élelmiszert, elektronikai cikket és készpénzt tulajdonítottak el.
- Szintén ugyanez a gyermekkorú fiú, gyermekkorú társával együtt egy családi ház redőnyét rongálta meg.
- Ugyancsak ez a gyermekkorú fiú, három gyermekkorú fiú társával együtt az egyik gyermekkorú fiú osztálytársuktól több alkalommal, fenyegetéssel pénzt követeltek. Az ügyben zsarolás büntett elkövetése miatt indult büntetőeljárás.
- Egy fiatalkorú fiú az egyik Általános Iskolában többször lábon rúgta a tanárnőjét. Az ügyben közfeladatot ellátó személy elleni erőszak büntette és könnyű testi sértés vétség elkövetése miatt folyt büntetőeljárás.
- Egy fiatalkorú és két gyermekkorú fiú az egyik általános iskolában kölcsönösen bántalmazták egymást, ezért garázdaság vétség elkövetése miatt folyt ellenük büntetőeljárás.
- Egy gyermekkorú lány az egyik Általános Iskola folyosóján tetteleg bántalmazta gyermekkorú lány osztálytársát. Az ügyben garázdaság vétség elkövetése miatt indult büntetőeljárás.
- Egy gyermekkorú fiú az egyik Általános Iskola napközijében tetteleg bántalmazta gyermekkorú fiú társát. Az ügyben garázdaság vétség elkövetése miatt indult büntetőeljárás.
- Egy gyermekkorú fiú az utcán tetteleg bántalmazta a gyermekkorú osztálytársát. Az ügyben garázdaság vétség elkövetése miatt indult büntetőeljárás.

- Egy fiatalos, lakószobában lakó fiú a lakószobában előtt tényleg bántalmazta fiatalos fiú társát. Az ügyben garázdaság vétség és könnyű testi sértés vétség elkövetése miatt folyt büntetőeljárás.
- Két fiatalos fiú és egy felnőtt korú férfi az egyik sörözőben, majd ezt követően a közterületen összeverekedett. Az ügyben csoportosan elkövetett garázdaság büntett, ill. súlyos és könnyű testi sértés elkövetése miatt folyt büntetőeljárás.

A kiskorú elkövetőkkel kapcsolatos **okosági tényezők** összegzésül az alábbiak:

- Szubjektív okok: - agresszivitás,
 - anyagi haszonszerzés,
 - kalandvágy,
 - befolyásolhatóság,
- Objektív okok: - rossz baráti környezet,
 - iskolai konfliktus,
 - kimaradás az iskolából,
 - osztályisméltés, gyenge tanulmányi eredmény,
 - helytelen nevelés,
 - bűnöző családi környezet.

Tiszaföldvár vonatkozásában 4 kiskorú személy volt a 2010. évben, akik családból szöktek el. (A korábbi évben is ennyit regisztráltak.) Mind a négy esetben a Megelőzési és Értékelő Alosztály jelzéssel élt a tiszaföldvári gyermekjóléti szolgálat felé. A négyből 2 fő fiatalos és 2 fő gyermekkorú volt, a nemüket tekintve 3 lány és 1 fiú. A JNSZ Megyei Gyermekvédő Intézet és Gyermekotthon tiszaföldvári lakószobájából 1 fő fiatalos fiú szökött meg a tavalyi évben. Tiszaföldvári kollégiumból pedig 1 fő, csépai lakhelyű, gyermekkorú fiú szökött el.

Az elmúlt évekhez hasonlóan a **családon belüli erőszakkal** kapcsolatos bejelentéseket is kiemelten kezelte a rendőrség, a vonatkozó ORFK normának megfelelően. Az ilyen jellegű bejelentések nagy része a családtagok veszekedése, egymás bántalmazása miatt történt meg. A zárt ajtók mögötti ismeretlenség, a közömbösség jelzi, hogy az emberek a családon belüli erőszakot még mindig magánügyként kezelik, és csak akkor fordulnak a rendőrséghez segítségért, amikor már nagy a baj. 2010-ben 22 db (a korábbi évben 21 db) olyan bűncselekmény történt Tiszaföldváron, amely a családon belüli erőszakkal volt összefüggésben (pl.: zaklatás, testi sértés, garázdaság, önbíráskodás, magánlaksértés, kiskorú veszélyeztetése, tartás elmulasztása).

Ezen túlmenően a vizsgált időszakban, a városban élők vonatkozásában, 35 általános ügyben vizsgálódott a rendőrség, illetve folytatott közigazgatási hatósági eljárást családon belüli erőszakkal kapcsolatos rendőri intézkedés alapján, amely több mint a korábbi évben előfordult esetszám (30). Ezen ügyekben a Megelőzési és Értékelő Alosztály 5 jelzést küldött a tiszaföldvári gyermekjóléti szolgálat felé, 10 jelzést a családsegítő szolgálat felé és 3 jelzést a gyámhivatal felé, valamint 13 esetben könnyű testi sértés miatt küldték meg az iratokat az illetékes bíróságnak.

2010. évben is egymást segítő, együttműködő, jó kapcsolatot ápolt a rendőrség a gyámhivatalokkal, a gyermekjóléti - és családsegítő szolgálatokkal, az áldozatsegítő szolgálattal, ill. az óvodák, iskolák, kollégiumok vezetőivel, ifjúságvédelmi felelőseivel és drogügyi koordinátorokkal is.

2009. október 01-én hatályba lépett a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról szóló 2009. évi LXXII. törvény, amely lehetőséget biztosít a rendőrség részére az **ideiglenes megelőző távoltartás** elrendelésére. 2010-ben Tiszaföldváron 3 esetben került sor az ideiglenes megelőző távoltartás elrendelésére, mely közül 1 esetben a Szolnoki Városi Bíróság mellőzte a távoltartás elrendelését, mivel a felek nem jelentek meg az idézés ellenére és ezért nem volt megállapítható, hogy a megelőző távoltartás elrendelésének feltételei fenn állnak-e.

A rendőrségi **bűnmegeelőzés** fontos feladata a biztonságért érzett egyéni és közösségi felelősség kialakításának elősegítése, annak tudatosítása, hogy személye, vagyona megóvásáért mindenki maga és közvetlen környezete, közössége felelős elsősorban.

Rendészeti bűnmegeelőzésről kétféle értelemben beszélhetünk. Tágabb értelemben megelőző jellege van szinte valamennyi rendőri intézkedésnek. Szűkebb értelemben a rendőrség bűnmegeelőzési szolgálata által kifejtett tevékenységről van szó, amelynek elsődleges célja a proaktív rendőri munka révén a polgárok hozzásegítése biztonságuk kialakításához. Emellett jelentős terület a rendészeti bűnmegeelőzés oktatási tevékenysége: iskolai bűnmegeelőzési órák, lakossági fórumok, ismeretterjesztő előadások tartása.

A rendészeti bűnmegeelőzés az állami és önkormányzati szervekkel, társadalmi szervezetekkel és a lakossággal együttműködve végzett olyan rendőri tevékenység, amely a bűncselekmények számának csökkentését, a lakosság szubjektív biztonságérzetének javítását és a bűncselekmények áldozatainak segítését célozza. A bűnmegeelőzés az a terület, ahol kiemelten fontos a közvetlen kommunikáció a végrehajtott szervek és a társadalom között.

A fentiek megvalósítása érdekében a rendőrség alábbi tevékenységei, programjai kapcsolódtak – Tiszaföldvár vonatkozásában – 2010. évben a gyermekvédelemhez.

- Az Országos Rendőr-főkapitányság 2008. év szeptember hónaptól indította be „**Az iskola rendőre**” elnevezésű programot, amely 2010. évben is tovább folytatódott, és amely nagymértékben segítette a rendőrség által a gyermekek védelmére irányuló átfogó bűn- és baleset-megeelőzési tevékenységet. A program célja - lehetőség szerint minden általános iskolának legyen egy iskolarendőre, aki közvetlen kapcsolatban van az iskola vezetésével és a diákokkal - megvalósult, mivel a kapitányságunk illetékességi területén 11 szolnoki és 18 vidéki általános iskolában végzik tevékenységüket a rendőrök (összesen 24 fő), így Tiszaföldvár város 4 iskolájában is. Elsősorban az egyenruhás (KMB), valamint a bűn-és baleset-megeelőzési területen dolgozó rendőrök folyamatosan tartják a kapcsolatot az iskolák vezetőivel, részt vettek az évnnyitókon és a tantestületi értekezleteken. Az iskolák részére bűn- és baleset-megeelőzési szóróanyagokat juttattak el, valamint igény szerint bűn- és baleset-megeelőzési előadásokat, vetélkedőket tartottak.
- Az elmúlt év egyik legsikeresebb saját szervezésű rendezvénye volt ismét, az áprilisban megtartott **II. Kapitánysági nyílt hét**, melynek keretein belül óvodások, általános iskolák és középiskolák tanulói - mintegy 1300 fő - a kapitányság épületében megismerkedhettek a rendőrség munkájával, technikájával. Kerékpáros elméleti és gyakorlati vetélkedőn, baleset-megeelőzési előadáson, filmvetítésen (diszkó-baleset), biztonsági öv szimulátor bemutatón, a Humán Szolgáltató Központ, Drogkonzultációs Központ, és az Anonim Alkoholisták munkatársainak közreműködésével előadásokon, filmvetítéseken és ennek kapcsán, beszélgetéseken vehettek részt. Ezen kívül még un.

„kihelyezett” D.A.D.A. órák formájában ismerkedhettek meg ezzel a biztonságra nevelő programmal, valamint előadás és beszélgetés formájában a viselkedési addikcióról, a fiatalkori bűnözésről, az áldozattá válásról, az iskolai agresszióról kaphattak tájékoztatást a résztvevők. Ezeken a programokon többek között a Hajnóczy József Gimnázium tanulói is részt vettek. Ekkor került sor a „**Ki a mester két keréken?**”, valamint a **Kerékpáros Ifjúsági Kupa** közlekedési vetélkedő lebonyolítására is a kapitányságon, amelyeken szintén részt vettek tiszaföldvári fiatalok.

- 2010. március 04-én a tiszaföldvári Hajnóczy József Gimnázium és Humán Szakközépiskolában az „**Egészségre Nevelés Napon**” - 240 fő részére - az „**Akarod látni a valóságot?**” címmel disco-balesetek megelőzését célzó filmet vetítettünk le, valamint előadást tartottak az ittas vezetés, valamint a vezetési képességre hátrányosan ható szerek hatása alatt történő vezetés következményeiről.
- 2010. március hónapban több alkalommal a Hajnóczy József Gimnázium és Humán Szakközépiskolában 245 fő diák részére **baleset-megelőzési előadást** tartottunk a 2010. január 01. óta bevezetett KRESZ-módosításokról és a kerékpáros közlekedés szabályairól.
- 2010. április 01-én ugyancsak a Hajnóczy József Gimnáziumban 200 fő középiskolásnak **KRESZ vetélkedőt** tartottak.
- 2010. május hónapban **pályázati felhívást** juttattak el az illetékességi területünkön található középiskolákhoz ill. cigány kisebbségi önkormányzatokhoz a középfokú oktatási intézmények első, második vagy harmadik évfolyamán tanuló cigány származású fiatalok tanulmányai eredményes befejezésének elősegítése és a rendőri pálya választásának ösztönzésére.
- **2010. június 07-én a** Tiszaföldvár, Kossuth úti Általános Iskola 5-8. évfolyamának drog prevenciók előadás megtartására került sor az Egészségnap keretén belül, valamint megelőzési kiadványok, szóróanyagok kerültek terjesztésre ugyanitt.
- A tavalyi évben is **több, új bűn- és baleset-megelőzési témájú szóróanyagot készítettek el.** Így a mobiltelefonokkal kapcsolatos vagyonzóvédelmi szóróanyagot mobiltartó formájában, a „**Közlekedési mobil etikett!**” elnevezésű baleset-megelőzési kiadványt, az iskola rendőre programban részt vevő gyermekeknek órarendet, az idősek sérelmére elkövetett bűncselekmények megelőzése érdekében matricát és hűtő mágneset készítettek, és ezeket eljuttatták az érintetteknek, valamint rendezvényeiken terjesztettek.
- 2010. őszén „**Élj biztonságban**” címmel - négy témakörben: Közlekedj szabályosan, Az iskolai agresszió és erőszak megelőzése, Az alkohol, kábítószer és cigaretta káros hatásai, Az internet veszélyei - bűn- és baleset-megelőzési témájú rajzpályázatot írtak ki az általános iskolák diákjai részére. Hagyományosan nagy érdeklődés övezte a pályázatot, hiszen 6 iskolából, 113 pályamű érkezett. A kapitányságon megtartott ünnepélyes eredményhirdetésen 15 gyermek részesült díjazásban. A rajzpályázatot többek között a Szolnok Város Közbiztonságáért Közalapítvány is támogatta. A beérkezett pályaművekből kiállítást állítottak össze, melyet az érdeklődők is megtekinthettek. A legjobb rajzok felkerültek a 2011. évi falinaptárunkra, melyet eljuttattak az önkormányzatokhoz, általános és középiskolákhoz, valamint az együttműködő partnerekhez. A Tiszaföldvári Rendőrség segítségével a város intézményeibe is került a naptárakból.

A megyében a pártfogó felügyelők létszáma 22 fő, tevékenységüket területi elosztás elve alapján végzik, Tiszaföldváron, a fiatalkorú és felnőtt bűnelkövetők ügyeiben Tóth Mónika és Nagy Orsolya pártfogó felügyelő látta el a feladatokat.

A pártfogó felügyelő feladata, hogy a pártfogolt képességeit erősítse, alkalmassá tegye a társadalmi együttélésre, valamint a befogadó környezetet, a társadalmat is alakítsa, elfogadóvá tegye. Nem elsődleges feladata a pártfogolt életében jelentkező összes szociális probléma megoldása, de törekednie kell kompetencia határain belül történő megoldásukra. Speciális feladata lehet a változás/változtatás motivációjának kialakítása, közvetítő/ generáló szerep betöltése az adott problémára szakosodott intézmény és a terhelt között.

A tevékenységet kettős arculat jellemzi az ellenőrző és a segítő funkciók együttes, az ügy körülményeihez igazodó alkalmazása.

A pártfogó felügyelői tevékenységek a büntetőeljárás teljes szakaszában megjelennek: a nyomozás, a büntető igazságszolgáltatás döntéshozatal, a büntetés-végrehajtása során. Fő feladatai a környezettanulmány készítése, a pártfogó felügyelői vélemény készítése, a közérdekű munka büntetés szervezése és ellenőrzése, a pártfogó felügyelet végrehajtása és az utógondozás.

2010 folyamán az alábbi ügycsoportokban és mutatók szerint realizálódott:

1.) Az ügyészégi és bírói döntéshozatal előkészítése érdekében szakértői tevékenység keretében környezettanulmányok és pártfogó felügyelői vélemények készítése.

A **környezettanulmány** a büntetőeljárás egyik bizonyítási eszköze, a fiatalkorúak ellen indított büntetőeljárás során nem mellőzhető. Elrendelő szerv lehet a nyomozó hatóság, az ügyészség illetve a bíróság.

A rendőrséggel kialakult jó munkakapcsolat eredményeként értékelhető, hogy a kihallgatások, jegyzőkönyv felvétel során a nyomozók tájékoztatták a családot arról, hogy a büntetőeljárás részeként a pártfogó felügyelők felkeresik őket környezettanulmány elkészítés céljából. A tájékoztatást követően a családtagok nyitottabbak voltak kapcsolatfelvételre, nagyobb együttműködést mutattak a helyszíni szemle alkalmával. Az interjúk során a pártfogó felügyelők a bűnmegelőzési érdekek fokozott érvényesítése érdekében feltárják családon belüli erőszakra utaló információkat, továbbá adatot szereznek be a terhelt és családja munkaerő-piaci megjelenésével kapcsolatban.

A szakvélemény készítésekor minden esetben megtörtént a gyermekjóléti szolgálat munkatársaival való kapcsolatfelvétel. A pártfogó felügyelő tájékozódott, hogy a fiatal elkövető milyen gyermekvédelmi gondoskodásban részesült. A gyermekjóléti szolgálat munkatársai minden esetben tudtak információval szolgálni a terhelt körülményeiről.

Az iskolai vélemények megkeresésével kapcsolatban az elmúlt évben az oktató intézmények a megkeresésében megjelölt határidőket általában betartva postázták a fiatalkorú terhelt iskolai adatlapját, az intézetben tanúsított viselkedését érintő jellemzését.

Tiszaföldvári lakosú fiatalkorú és felnőtt terhelt kapcsán, tavaly összesen 16 db környezettanulmányt készült.

A **pártfogó felügyelői véleményt** a pártfogó felügyelők az ügyészség és a bíróság megkeresései alapján készítik el, melyben bemutatásra kerülnek az elkövetői magatartás személyes vonatkozásai, az elkövető cselekményhez való viszonya, a személyiségében és körülményekben megjelenő kockázatok, melyek újabb bűnelkövetéshez vezethetnek.

A magatartási szabályok meghatározásánál fontos, hogy az személyre szabott, visszatartó hatású és ellenőrizhető legyen. Ezen szabályok érvényesítése, betartatása a bűnmegelőzés,

illetve a bűnismétlés megelőzésének fontos része, melynek eredményessége érdekében szükséges szorosabb együttműködés a társ szervekkel, intézményekkel, a jelzőrendszer tagjaival.

Fiatalkorú és felnőtt elkövetőkkel szemben 2010-ben, 19 db szakvélemény készült el.

A megkeresések jelentős része ügyészségtől érkezik. Általában vádemelés elhalasztása előtt magatartási szabály, kötelezettség előírásával kapcsolatban.

2.) Pártfogó felügyelet végrehajtása.

A büntetés a bűncselekmény elkövetése miatt törvényben meghatározott joghátrány. A büntetés célja kettő, a társadalom védelme érdekében annak megelőzése, hogy az elkövető (speciális prevenció), vagy más (generális prevenció) bűncselekményt kövessen el. A büntetést a törvényben meghatározott keretek között úgy kell kiszabni, hogy az igazodjék a bűncselekmény és az elkövető társadalomra való veszélyességéhez, a bűnösség fokához, továbbá az egyéb súlyosító és enyhítő körülményekhez.

A fiatalkorúval szemben alkalmazott büntetés vagy intézkedés célja esősorban az, hogy a terhelt helyes irányba fejlődjék, és a társadalom hasznos tagjává válják. Büntetést esetükben akkor kell kiszabni, ha intézkedés alkalmazása nem célravezető. Szabadságelvonással járó szankciót alkalmazni vagy büntetést kiszabni csak akkor lehet, ha az intézkedés vagy a büntetés célja más módon nem érhető el.

A pártfogó felügyelet kapcsolódhat vádemelés elhalasztásához, próbára bocsátáshoz, felfüggesztett szabadságvesztéshez, feltételes szabadságra bocsátáshoz, továbbá fiatalkorúak vonatkozásában javítóintézetből történő ideiglenes elbocsátáshoz.

Ezen tevékenység során a pártfogó felügyelő feladata a pártfogolt számára segítségnyújtás a társadalomba való beilleszkedéshez, a bűnismétlés elkerüléséhez. Annak ellenőrzése és rendszeres figyelemmel kísérése, hogy a pártfogolt betartja-e az előírt magatartási szabályokat, hogyan viselkedik munkahelyén, az oktatási intézményben és lakóhelyén. Beszámoltatja életviteléről, életkörülményeinek alakulásáról. E feladatok végrehajtása során együttműködik a pártfogolt lakóhelye szerinti gyermekjóléti szolgálattal, a települési önkormányzattal és intézményeivel, a rendőrséggel, a civil és karitatív szervezetekkel, az egyházzal.

A tiszaöldvári lakosú fiatalkorú elkövetők pártfogó felügyeletének végrehajtása a pártfogó felügyelet tárgya szerinti eloszlásban a következő volt:

- próbára bocsátás: 5 fő esetében (lopás, és rongálás bűncselekmények)
- javítóintézetből ideiglenes elbocsátás 1 fő (lopás, rablás kapcsán)
- felfüggesztett szabadságvesztés 3 fő (lopás, garázdaság)
- vádemelés elhalasztás: 11 fő esetében, (az elkövetett bűncselekmények minősítése: jármű önkényes elvétele, garázdaság, lopás, önbíráskodás, személyi szabadság megsértése, megszerzéssel csekély mennyiségű kábítószerrel való visszaélés vétsége)

(Kábítószer élvező gyanúsítottal szembeni „elterelés” esete: Az ügyész a vádemelést egyévi időtartamra kötelezően elhalasztja, ha a kábítószer-élvező gyanúsított vállalja a kábítószer függőséget gyógyító kezelésen, kábítószer használatot kezelő más ellátáson vagy megelőző-felvilágosító szolgáltatáson való részvételt. Ebben az esetben a vádemelés elhalasztásának az időtartama csak egy év lehet.)

A bűncselekmények elkövetéséhez vezető leggyakoribb okok a megyei tapasztalatok tükrében:

Több településünk az országos átlaghoz képest feletlen infrastruktúrával rendelkezik, a foglalkoztatottak száma igen alacsony. Magas az eltartottak, inaktívak aránya, egyre több pártfogolt él mélyszegénységben, egészségtelen, komfort nélküli házban, lakásban vagy hajléktalan.

A megyében élő pártfogoltak szociális, pszichés státuszát általánosságban meghatározni pontosan nem lehet, mert a kistérségekben, illetve a településeken belül is eltérő életkörülmények jellemzik őket. A kisebb településeken és városok szélén, elszigetelődve élőkre jellemző az alacsony társadalmi státusz. Jelentős arányban roma származású, alacsony iskolai végzettségűek, munkanélküliek. A családok jelentős részének megélhetését a szociális juttatások, az alkalmi munkavállalásból származó jövedelmek biztosítják. Klienseink többségének helyzetéből adódóan a kriminológiai veszélyeztetettség fokozottan jelen van.

A család, mint elsődleges védelmet és támogató szerepet biztosító szintér kiemelt helyen áll a veszélyeztető tényezők között, ha egyensúlya megbomlik.

Ezt befolyásoló tényezők: alacsony iskolázottság, munkanélküliség, kriminogén szülői háttér. A családi problémák megoldására sok esetben az alkohol válik eszközzé, több szülő küzd alkoholfüggőségi problémával. A tágabb környezeti hatások közül a bűnelkövetés hátterében gyakran meghúzódnak a megoldatlan iskolai konfliktusok, kudarcok, melyek kezeletlen indulatokat gerjesztenek.

A bűnelkövetés szubjektív okai között vezető helyet foglal el a negatív hatású kortárscsoportozás való erős kötődés, valamint a kalandvágy és kíváncsiság érvényesülése, mely kompenzációs hatású az alacsony önértékelés mellett.

A bűnisméltés megelőzése érdekében célszerű lenne, ha a városban a fiatalok számára több hasznos szabadidő eltöltési programok valósulnának meg, pl.: sportolási lehetőségek, klubszerű foglalkozások, előadások a fiatalokat foglalkoztató kérdésekről.

Természetesen a gyermeknevelésre is pozitívan hatna, ha a szülők illetve a családban élő fiatal felnőttek foglalkoztatása is biztosított lenne.

Nevezett településeken a családsegítő és gyermekjóléti szolgálat munkatársai és a pártfogó felügyelő együttműködése az elmúlt évben eredményesnek értékelhető. Ennek megvalósításában sokat segített Czene Krisztina intézményvezető és a gyermekjóléti szolgálat családgondozóinak nyitottsága, szociális érzékenysége.

Böszörményi Tünde, Árvai Irén és Kapás Bernadett családgondozók a bűnelkövető fiatalokkal kapcsolatban releváns információkkal tudtak szolgálni a környezettanulmányok és pártfogó felügyelői vélemények készítéséhez is. Több esetben valósultak meg közös családlátogatások, jelzőrendszerei tagok megkeresése.

Hivatalunk területi irodájának kialakításában köszönettel tartozunk Hajós Attiláné Dr. Szlama Katalin Címzetes Főjegyző Asszony és Borza Attila, és 2011. áprilisa óta Hegedűs István Polgármester Úr felé. Segítségükkel mára a korábbi évekhez egy komfortosabb helyiség fogadja a pártfogoltakat.

A tavalyi évben több pártfogolt ügyeinek intézésében fordultunk a Polgármesteri Hivatal munkatársai felé, akik magas szintű szaktudásukkal együttműködtek a problémák megoldásában.

9. A TELEPÜLÉSI ÖNKORMÁNYZAT ÉS A CIVIL SZERVEZETEK KÖZÖTTI EGYÜTTMŰKÖDÉS, A CIVIL SZERVEZETEK RÉSZVÉTELE A GYERMEKJÓLÉTI SZOLGÁLTATÁSOK ELLÁTÁSÁBAN

A gyermekjóléti szolgáltatások ellátásába civil szervezetek közvetlenül nem kapcsolódnak be. Jelenleg e téren még mindig nem működik olyan szerveződés, amelynek tevékenysége az egész településre kiterjed.

A település valamennyi oktatási intézményében működik az intézményt segítő alapítvány.

Az iskolákban a Diákönkormányzatok fontos szerepet kapnak a gyermekvédelmi prevenciók tevékenységben. A diákok érdekvédelme mellett – többek között - a szabadidő hasznos eltöltésében, nyári táborok megszervezésében közreműködnek.

Az ifjúság kulturális, művészeti, sport életének fejlesztése terén egyre több és aktívabb civil szervezet (egyesület) működik, melyek működési területükön jó eredményeket érnek el és hatékonyan hozzájárulnak a gyermekek egészségének, kultúrájának fejlesztéséhez, személyiségük mind teljesebb kibontakozásához. A civil szervezetek működését, programjainak megszervezését 2010-ben is támogatta az önkormányzat, és a 2011-es költségvetésében is rendelkezésre áll a civil kezdeményezések támogatására elkülönített összeg.

A gyermekek szabadidejének hasznos és tartalmas eltöltését segítik a Művelődési Házban működő következő foglalkozások: balett oktatás, társastáncoktatás, moderntánc oktatás, sakk-szakkör. Az intézményünkben végzi tevékenységét az ANIME Klub, amelynek tagjai a japán rajzfilmeket és szerepjátékokat kedvelő fiatalok és a TIFE (Tiszaföldvári Fiatalok Egyesület) is. Közvetlen a kapcsolat a BMX sportot kedvelő csoporttal, a cserkészekkel, a 24 órás vetélkedőt szervező fiatalokkal. Jó a kapcsolat a város oktatási intézményeivel és az ott működő diákönkormányzatokkal.

Az intézmény által szervezett rendezvények és programok: Filmvetítések, játszóházak szervezése, gyermeknapi családi programok, színházi gyermekelőadások, ifjúsági kerekasztal szervezése a településen működő ifjúsági civilszervezetek és csoportokkal. Ingyenes internetezési lehetőség biztosítása a földszinten található számítógépeken. A kisebbségi önkormányzattal szoros kapcsolattartás és tevékenységük segítése. A Művelődési Ház több alkalommal helyet biztosított a gyermekek kapcsolattartásához a családdal az Egyesített Szociális Intézmény kérésére.

Továbbra is súlyos hiányosságként értékelhetjük, hogy a városban működő egyházak nem vesznek aktívan részt a gyermekjóléti és gyermekvédelmi munkában, vagy ha van ilyen irányú tevékenységük, akkor arról nem számolnak be, kommunikációjuk a jelző rendszer többi tagjával teljes mértékben hiányzik, továbbá sajnálatos, hogy a megkeresett ifjúsági civil szerveződések képviselői sem reagáltak a hivatal megkeresésére.

ÖSSZEFOGLALÁS

A jogszabályi előírások figyelembe vételével elkészült beszámolóból kitűnik, hogy a gyermekvédelmi, gyermekjóléti tevékenység a feladatoknak egy nagyon széles skáláját fedi le. A feladatok tulajdonképpen így vagy úgy minden egyes embert érintenek a társadalomban elfoglalt helyük szerint. A beszámoló első fele zömmel a hatósági munkát mutatja be felsorakoztatva az eljárásokra vonatkozó statisztikai adatokat. Megfigyelhetjük azonban, hogy míg a statisztikai számadatokban az évek során nem figyelhető meg nagy változás, addig a felszínre kerülő problémák jellege, súlyossága folyamatosan változik, mely megköveteli, hogy azok kezeléséhez folyamatosan a legeredményesebb módszereket találjuk meg és alkalmazzák a feladat ellátásban részvevő személyek, intézmények.

Nagy eredmény, hogy Tiszaföldváron a jelzőrendszer tagjai között az együttműködés megfelelő, de természetesen tovább javítható. A beszámoló elkészítéséhez magas szakmai színvonalat képviselő tájékoztatást nyújtottak, melyekből kivétel nélkül kitűnik a gyermekvédelem és gyermekjólét központi témaként történő kezelése, és naprakész ismeretük a jelenleg legsúlyosabbnak ítélt problémákról és azok kezeléséről.

A beszámoló elkészítésében segítséget nyújtóknak ezúton is köszönetet mondunk. A beszámoló a következő intézmények írásos anyagai alapján került kidolgozásra: Tiszaföldvár Város Polgármesteri Hivatal (Gálik András osztályvezető, Katonáné Basa Erzsébet, Pesti Melinda, Némethné Fehér Gabriella köztisztviselők, Dr. Parti Csilla városi gyámhivatalvezető), Belterületi Óvoda (Rusznák Sándorné intézményvezető), Kossuth úti Óvoda (Bene Józsefné intézményvezető), Homoki Óvoda (Budai Mária intézményvezető), Papp Bertalan Ószőlői Általános Iskola (Szécsi Lászlóné intézményvezető), Homoki Általános Iskola (Lázárné Kiss Edit intézményvezető), Kossuth Lajos Általános Iskola (Pánczél Ferencné intézményvezető), Hajnóczy József Gimnázium, Humán Szakközépiskola és Kollégium (Nagy Áronné intézményvezető), Védőnői Szolgálat dolgozói, Városi Könyvtár (Gyarmatiné Sajtos Brigitta intézményvezető), Városi Bölcsőde (Izbéki Antalné intézményvezető), Egyesített Szociális Intézmény (Czene Krisztina intézményvezető), Szolnoki Rendőrkapitányság Bűnmegelőzési és Értékelő Alosztály (Fábián Sándor alosztályvezető), Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Igazságügyi Hivatal (Tóth Mónika és Nagy Orsolya pártfogó felügyelők).

FÜGGELÉK

A beszámolóban használt fogalmak magyarázata

Gyermek, kiskorú: az, aki a tizennyolcadik életévét még nem töltötte be, kivéve, ha házasságot kötött. A házasságkötés nem jár a nagykorúság megszerzésével, ha a házasságot a bíróság a cselekvőképesség hiánya vagy a kiskorúság miatt szükséges gyámhatósági engedély hiánya miatt nyilvánította érvénytelennek. (Ptk. 12.§)

Fiatalkorú: az a személy, aki a szabálysértés vagy a bűncselekmény elkövetésekor 14. évét betöltötte, de 18. évét még nem. (Gyvt. 5.§)

Fiatal felnőtt: az a nagykorú személy, aki a 24. évét nem töltötte be. (Gyvt. 5. §)

Hátrányos helyzetű gyermek, tanuló (HH): az, akit családi körülményei, szociális helyzete miatt a jegyző védelembe vett, illetve akinek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát a jegyző megállapította. (1993. évi LXXIX. tv. 121. § (1))

Halmazottan hátrányos helyzetű (HHH): az a gyermek, az a tanuló, - a fentiekén túl – akinek a törvényes felügyeletét ellátó szülője - a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvényben szabályozott eljárásban tett önkéntes nyilatkozata szerint - óvodás gyermek esetén a gyermek három éves korában, tanuló esetében a tankötelezettség beállításának időpontjában legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be sikeresen; halmazottan hátrányos helyzetű az a gyermek, az a tanuló is, akit tartós nevelésbe vettek.

(1993. évi LXXIX. tv. 121. § (1))

Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló (SNI): az a gyermek, tanuló, aki a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján

a) testi, érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékos, autista, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmazottan fogyatékos, a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra visszavezethető tartós és súlyos rendellenességével küzd,

b) a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra vissza nem vezethető tartós és súlyos rendellenességével küzd. (1993. évi LXXIX. tv. 121. § (1))

Beilleszkedési, Tanulási, Magatartási nehézséggel küzdő gyermek (BTMN): Ha a gyermek, a tanuló beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd (a továbbiakban együtt: beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló), illetve a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra vissza nem vezethető tartós és súlyos rendellenességével küzd, fejlesztő foglalkoztatásra jogosult. A fejlesztő foglalkoztatás a nevelési tanácsadás, az óvodai nevelés, az iskolai nevelés és oktatás, a kollégiumi nevelés és oktatás keretében valósítható meg. (1993. évi LXXIX. tv. 30. § (7)) A rossz családi kapcsolatoktól kezdve a traumákon át, érzelem vagy észlelési vagy részképességzavarban szenvedő gyerektől az idegrendszer működésén át több oka is lehet a magatartászavaroknak, mely tanulási nehézségekre is épülhet megakadályozva a beilleszkedést.

Jelzőrendszer: A családok segítése érdekében veszélyeztetettséget és krízishelyzetet észlelő jelzőrendszer működik. A jegyző, továbbá a szociális, egészségügyi szolgáltató, intézmény, valamint a gyermekjóléti szolgálat, a pártfogói felügyelői és a jogi segítségnyújtói szolgálat jelzi, a társadalmi szervezetek, egyházak és magánszemélyek jelezhetik a családsegítést

nyújtó szolgáltatónak, intézménynek, ha segítségre szoruló családról, személyről szereznek tudomást. (Szt. 64. §)

Család: egy lakásban, vagy személyes gondoskodást nyújtó bentlakásos szociális, gyermekvédelmi intézményben együtt lakó, ott bejelentett lakóhellyel vagy tartózkodási hellyel rendelkező közeli hozzátartozók közössége. (Szt. 4.§ (1))

Veszélyeztetettség: olyan - magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult - állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja, vagy akadályozza. (Gyvt. 5. §)

Deviancia: a társadalmi, közösségi normáktól való eltérő viselkedés, attitűd és értékészlet egyes személyek vagy csoportok esetében

Prevenció: megelőzés, a gyógyítás, a mentálhigiéné napjainkban előtérbe került legfontosabb feladata

Szocializáció: az egyén beilleszkedése a társadalomba, a társadalom életében való hatékony részvételhez szükséges szabályok, normák elsajátítása; a szocializációnak két fajtája ismert: 1. családi vagy elsődleges 2. intézményes vagy másodlagos

Szegregáció: elválasztás, elkülönítés; a társadalmi távolságtartás intézményesített, fizikai elkülönülésben kifejeződő formája